

T.C

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA

ADLİ TIP VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Danışman

Prof. Dr. Faruk Aşıcıoğlu

YAYIN ORGANLARININ ALGI YÖNETİMİ ARACI OLARAK TWITTER
HABERCİLİĞİ: BARIŞ PINARI HAREKATINA İLİŞKİN HABERLERİN İÇERİK
ANALİZİ YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ

SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GAMZE DEMİRKAN

İSTANBUL, 2021

ÖZET

İnternetin gündelik yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası olması ve beraberinde getirdiği kolaylıkların cep telefonları, tablet, bilgisayar gibi araçlarla kullanıcılara sunması, günümüz insanların adeta internete bağımlı hale getirmiştir. Bilgi akışının çok hızlı ve çeşitli olması, herkesin farklı uygulama araçları sayesinde kolaylıkla paylaşımda bulunabiliyor olması kullanıcılar için çok büyük faydanın yanı sıra bilgi kirliliği, manipülasyon, spekülasyon gibi konularda dezavantaj sağlamıştır.

Bu çalışmada haber organlarının twitter üzerinden yaptıkları paylaşımlarda “algı yönetimi çalışmalarına yer veriliyor mu?” sorusunun cevabı 9 Ekim tarihinde Türkiye ve Suriye sınırı arasında gerçekleştirilen Barış Pınarı Harekâtı temelindeki paylaşımlarda aranacak ve elde edilen bulgular incelenecektir. Twitterın gelişmiş arama özelliği kullanılarak 9 Ekim ve 31 Ekim tarihine kadar geçen sürede The New York Times, The Independent, Deutsche Welle, Agence France Presse, Al Jazeera, Cumhuriyet, Sabah, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinin twitter hesaplarından “Türkiye, Suriye, Türk, Kürt, Sivil, Operasyon, Harekât, Barış Pınarı, Erdoğan, Trump, Turkey, Turkish, Syrian, Kurdish, Civilian, Erdogan, Operation, Peace Spring” etiketleri kullanılarak yapılan tüm paylaşımlar listelenmiş, 2287 paylaşım araştırmaya dahil edilmiş, belirlenen etiketler dışında bir etiketle yapılan paylaşımlar ise elenerek araştırmaya dahil edilmemiştir. Seçilen tweetler ise önceden belirlenen kategoriler doğrultusunda içerik analizi yöntemi kullanılarak kodlanmış ve ayrıştırılmıştır. Yapılan tüm paylaşımlarda, günlere göre paylaşım sayıları, tweet kategorilerinin dağılımı, en sık tekrar eden kelimeler, operasyondan bahsedilen kullanılan kelimeler incelenerek, paylaşım yapan hesaplar arasındaki farklılıkların ortaya çıkarılması çalışılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre ülkemiz kaynaklı hesaplar 1267 (%55.1), yabancı hesaplar ise 1020 (%44.9) adet paylaşımda bulunmuştur. En çok paylaşım yapan yerel ülkemiz kaynaklı hesap Sözcü Gazetesi hesabı (402) olurken yabancı hesaplarda ise Sputnik (363) olmuştur. En az paylaşımı yapan hesap ise Deutsche Welle (68) olarak belirlenmiştir. Yapılan paylaşımlarda 1369 “bilgi verici”, 542 “merak uyandırıcı”, 371 “algı oluşturun”, 348 “son dakika”, 238 “kışkırtıcı” 148 “kaygı verici”, 122 “suçlayıcı”, 98 “eleştiri”, 79 “karşıt görüş”, 78 “destek”, 75 “tehdit”, 67 “ölüm”, 52 “uzlaştırıcı”, 36 “küçük düşürücü”, 28 “başarı”, 21 “Ayrıştırıcı”, 20 “kınama”, 13 “başarısızlık”, 13 “meşrulaştırıcı” kategorileri kodlanmıştır. En çok tekrar eden kelime yerel ve yabancı hesaplarda ayrılırken, yerel hesaplarda Türkiye, Erdoğan ve Barış Pınarı ifadeleri olurken, yabancı hesaplarda ise İngilizce olarak Syria, Turkey ve Kurd ifadeleri olmuştur.

Paylaşılan içeriklerde en çok bilgi verici ve merak uyandırıcı kategorilerinin yer alması haberciliğin temel odak noktalarına önem verildiğini göstermektedir. Algı oluşturun kategorisinin en çok kodlanan kategorilerden birisi olması, en çok tekrar edilen kelimelerin özellikle yabancı hesaplarda operasyonun ana aktörü olmayan farklı bir etnik grubu içermesi, operasyondan bahsedilen kullanılan kelimelerin ülkemiz kaynaklı hesaplarda operasyonun ismiyle ya da amacına uygun kelimeler kullanılarak seçilmesinin yanı sıra yabancı hesaplarda, okuyucuda olumsuz algı uyandırabilecek ifadeler seçilmesi çalışmanın hipotezlerinden olan paylaşımlarda algı oluşturun içeriklere yer verilmesi ve operasyondan bahsederken algı oluşturun kelimeler seçilmesi ifadelerini doğrular nitelikte olmuştur.

Son olarak, haberciliğin çoğunlukla sosyal medyaya taşındığı günümüzde, paylaşılan içeriklerde kullanılan noktalama işaretlerinin, kelimelerin ve görsellerin doğru bilgiyi ulaştırabilmek ve manipülasyonu önlemek adına oldukça önemlidir. Aksi durumlarda internetin gücüyle beraber kelebek etkisi yaratabilmekte ve öngörülemez sonuçlar doğurabilmektedir. Bu araştırma spesifik bir olay temeline dayalı olup, hesapların algı süreçlerine eğilimini

incelenirken gelecek çalışmalarda, birden fazla vaka üzerine çalışma gerçekleştirilerek, çok yönlü olayların ele alınması, seçilen haber organlarının yer aldığı ülkelerin ya da bağlı kişi, grup ya da partilerin olaydan hem etkilenen hem de etkileyen konumda olması araştırmaya konu olan haber hesaplarının paylaşımları ile ilgili daha somut veriler elde edilmesini sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Barış Pınarı Harekâtı, Algı Yönetimi, Habercilik,

ABSTRACT

The fact that the internet is an indispensable part of our daily life and the convenience brings with it to users with tools such as mobile phones, tablets, computers has made today's people almost dependent on the internet. On the other hand very fast and variety of information and that everyone can easily share through different application tools has provided great benefits of users, besides information pollution, manipulation, speculation.

This study was carried out to examine perception management studies of selected news organisations on the basis of the Operation of Peace Spring between the Turkish and Syrian border on October 9, 2019 by way of twitter. By using of the advanced search feature of twittter, all published news from selected news organs (The New York Times, The Independent, Deutsche Welle News, Agence France Presse, Al Jazeera, Sputnik, Cumhuriyet, Sabah, Sözcü, Hürriyet) with the heşteşek of “Trump, Turkey, Erdogan, Syria, Kurd, Civilian, Operation, Peace, were listed. Thought the encoded tweets with pre-determined categories, tweets were separated. In all posts, the number of shares by day, the distribution of tweet categories, the most frequently repeated words, the words used in the operation were examined, and it was tried to reveal the differences between the accounts that shared.

According to the findings, 1267 (55.1%) tweets shared accounts from regional news organs and 1020 (44.9%) tweets shared from foreign accounts. The most shared account originating from our regioanl news account was Sözcü Newspaper account with 402 tweet, and Sputnik with 363 tweet was became the most shared foreign account. The account that shared the least was the Deutsche Welle with 68. Considering the shared tweets; 1369 “informative”, 542 “evocatory”, 371 “perception-creating”, 348 “breaking news”, 238 “provocative” 148 “create anxiety”, 122 “accusative”, 98 “critical”, 79 “opposing views”, 78 “supportive”, 75 “threat”, 67 “death”, 52

“irenic”, 36 “humiliating”, 28 “success”, 21 “discriminating”, 20 “condemnation”, 13 “failure”, 13 “legitimizing” categories were coded. While the most repeated words were separated in local and foreign accounts, Turkey, Erdoğan and Barış Pınarı were the expressions in local accounts, while Syria, Turkey and Kurdish expressions were in English in foreign accounts.

The fact that the most informative and intriguing categories are included in the shared content shows that the main focal points of journalism are given importance. The reason why the perception creator category is one of the most coded categories is that the most repeated words include a different ethnic group that is not the main actor of the operation, especially in foreign accounts. In addition, the words used while talking about the operation were chosen by using the name of the operation or words suitable for its purpose in accounts originating from our country, as well as the selection of expressions that may create a negative perception in foreign accounts, confirming the statements of the hypotheses of the study that perception-creating content was included in the posts and perception-generating words were chosen while talking about the operation.

Finally, in today's world where journalism is mostly moved to social media, punctuation marks, words and images used in shared content are very important in order to convey the right information and prevent manipulation. Otherwise, with the power of the internet, it can create a butterfly effect and lead to unpredictable results. This research is based on a specific event and while examining the tendency of the accounts to the perception processes, more than one case will be studied in future studies. Then, handling multi-faceted events, the countries where the selected news organs are located or the affiliated persons, groups or parties are both affected and influencing the event will provide more concrete data about the shares of the news accounts that are the subject of the research.

Key Words: Operation of Peace Spring, Perception Management, Journalism

ÖNSÖZ

Öncelikli olarak bu çalışma fikrinin ortaya çıkışından sonuç aşamasına kadar geçen süreçte desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, herhangi bir bilgiye ihtiyaç duyduğumda bana her zaman fazlasını veren, birlikte çalışmaktan ve öğrencisi olmaktan onur ve gurur duyduğum saygıdeğer hocam Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Faruk Aşıcıoğlu'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma süreci boyunca her konuda destek veren ve bu çalışmada en az benim kadar emeği bulunan Arş.Gör. Özge Genç'e çok teşekkür ederim.

Çalışma süreci boyunca en az benim kadar heyecanlı olan ve varlıklarına her zaman şükür ettiğim anneciğim Nahşiyeye Demirkan, babacığım Nebi Demirkan ve ağabeyim Mehmet Oğuz Demirkan'a, üniversite hayatım boyunca yanımda olan ve her zaman örnek aldığım amcam Dr. Mahmut Demirkan ve manevi ablam Psk.Nihar Demirkan'a çok teşekkür ederim.

Ders ve tez dönemi boyunca beni her zaman destekleyen ve motive eden, çok sevgili dostlarım Bahar, Gamze, Muhammed, Büşra, Sezenay, Mert, Âdem, Gizem, Bahadır ve Berna başta olmak üzere tüm dostlarıma tek tek teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	IV
ÖNSÖZ.....	VII
TABLO LİSTESİ	XI
ŞEKİLLER LİSTESİ	XII
KISALTMALAR	XIII
1.Giriş ve Amaç.....	1
2. Genel Bilgiler	4
2.1. Psikolojik Savaş Nedir?	4
2.2 Bir Psikolojik Savaş Yönetimi Olarak Propaganda.....	7
2.2.1 Propaganda Nedir?	7
2.3 Bir Psikolojik Savaş Yönetimi Olarak Algı ve Algı Yönetimi	10
2.4. Propaganda Aracı Olarak İnternet ve Sosyal Medya.....	12
2.5. Propaganda Aracı Olarak Twitter	13
2.6 Suriye.....	16
2.6.1. Doğu Akdeniz	16
2.6.2 Osmanlı'dan Arap Baharına Kadar Suriye	17
2.7. Arap Baharı.....	19
2.7.1 Arap Baharı ve Suriye Kışı	19
2.8. Ülkelerin Suriye Tutumu.....	21
2.9. Suriye Türkiye İlişkileri	23

2.10 Türkiye'nin Suriye'ye Yönelik Müdahaleleri	25
2.10.1 Fırat Kalkanı	26
2.10.2 Zeytin Dalı	26
2.10.3 Barış Pınarı	27
3. Gereç ve Yöntem	31
3.1. Araştırmanın Modeli	31
3.1.1. Gereç ve Yöntem	31
3.1.2. Araştırma Soruları	33
3.1.3. Hipotez	34
3.2. Analiz	34
3.2.3. Araştırmada Kullanılan Anlam ve Şekil Kategorileri	36
4. Bulgular	42
4.1. En çok Paylaşım Yapan Gazeteler	42
4.2. Günlere Göre Yapılan Paylaşım Adetleri	44
4.3 En Çok Kodlanan Kategoriler	45
4.4. En Sık Tekrar Eden Kelimeler	49
4.5. Operasyondan Bahsederken Kullanılan Kelimeler	51
4.6. Tehdit İddiaları	52
4.7. Benzer İçerikler ve Kullanılan Haber Dili	55
5. Tartışma	57
6. Sonuç	67
Kaynakça	71

8.Özgeçmiş	78
------------------	----

TABLO LİSTESİ

Tablo I Kategorileri Gösteren Tablo	32
Tablo II. Kullanılan Kategori Terimlerini Gösteren Tablo	41
Tablo III. Harekât Süresince Paylaşılan Tweet Adetlerini Gösteren Tablo.....	42
Tablo IV. Günlere Göre Paylaşılan Tweet Sayılarını Gösteren Tablo	44
Tablo V. Operasyonda Kullanılan Hashtagleri Gösteren Tablo	46
Tablo VI. Kategorilerin Hesaplar Özelinde Kaç Kez Kullanıldığını Gösteren Tablo.....	48
Tablo VII. Hesaplarda En Çok Tekrar Eden Kelimeleri Gösteren Tablo	50
Tablo VIII. Operasyondan Bahsederken Kullanılan Kelimeleri Gösteren Tablo.....	51
Tablo IX. Tehdit İçerikli Haberleri Gösteren Tablo	53

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİLLER

Şekil I. Tweetlerin Seçilen Gazeteler Arasında Yüzdesel Dağılımını Gösteren Grafik ...	43
Şekil II. Kategorilerin Kaç Kez Kullanıldığını Gösteren Grafik.....	47

HARİTALAR

Harita I. Fırat Kalkanı Öncesi Bölgedeki Terör Gruplarını Gösteren Harita	25
Harita II. Zeytin Dalı Harekatıyla Oluşturulmak İstenen Güvenli Bölgeyi Gösteren Harita.....	27
Harita III. Barış Pınarı Kapsamında Oluşturulmak İstenen Güvenli Bölgeyi Gösteren Harita.....	29

KISALTMALAR

PKK: Kürdistan İşçi Partisi

PYD: Suriye Demokratik Birlik Partisi

YPG: PYD'nin askeri kanadı olan Halk Koruma Birlikleri

İŞİD: Irak Şam İslam Devleti

The NY Times: The New York Times

DW News: Deutsche Welle News

AFP: Agence France Presse

AJ: Al Jazeera

BM: Birleşmiş Milletler

AB: Avrupa Birliği

GSMH: Gayri Safi Milli Hasıla

1.Giriş ve Amaç

Suriye, Türkiye'nin Güneydoğu sınırında komşusu olarak yer alan, Batısında Lübnan, Doğusunda Irak ve Güneyinde ise Ürdün ve İsrail'le komşu bir ülkedir. 1946 yılında bölgedeki İngiliz ve Fransız kuvvetlerinin çekilmesiyle bağımsızlığına kavuşmuştur (Topal, 2015). Suriye'nin hareketli dönemi ise 1963 yılında Baas Partisi'nin askeri darbe yaparak hükümeti devirmesiyle birlikte başlamıştır. 1963'ten 1970 yılına kadar 7 yıllık kısa bir sürede sağ-sol çatışması, Arap- İsrail savaşları gibi pek çok kriz yaşayan ülke yine darbeyle birlikte hükümet değiştirerek ülkenin başına o dönemde dış işleri bakanı olan Hafız Esed geçmiştir. 2000 yılına gelindiğinde ise Hafız Esed'in ölümüyle birlikte yapılan referandumla yerine oğlu Beşar Esed gelmiştir (Şen, 2013). Beşar Esed'in Londra'da eğitim görmesi, sünni ve iyi eğitim görmüş bir kadınla evlenmesi ülkenin geleceği adına halkta büyük umutlar uyandırmış, hatta bu döneme halk arasında Şam Baharı da denmiştir. Esed'in demokrasi, eşitlik ve özgürlük adına pek çok konuşma yapması, sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerine izin vermesi de bu umudu güçlendirmiştir. Dini partiler yerine siyasi temelli partiler kurulması, basın özgürlüğünü sağlamak adına özel yayın organlarına izin verilmesi de atılan bazı adımlara örnektir (Özdemir, 2013).

Bu arada 2001 yılına gelindiğinde Arap dünyasında yaşanan pek çok özgürlükçü hareketle diktatör ülke liderler ardı ardına devrilmiş ve birçok ülkede kaos yaşanmıştır. Birbirlerinden etkilenen ülkeler aynı protesto ve eylemlerle ülke meydanlarında bir araya gelerek hükümete demokrasi, özgürlük, barış çağrılarında bulunmuştur. Fakat burada kaostan faydalanarak halkı kışkırtmaya çalışan bölücü ve ayrıştırıcı YPG-PKK-PYD-DAEŞ gibi terör örgütü gruplarının da faaliyetlerine devam etmesi kaostan daha da büyümesine yol açmıştır (Canyurt, 2018).

Tüm bu gösteriler baskıcı rejimin değişmesine, demokrasi ve özgürlük talebine dayalı olsada, Esed hükümeti halkına karşı ölümcül bir karşılık vermeyi seçmiş ve iktidarı

bırakmamak için de son derece kararlı bir tavır sergilemiştir. Barışçıl protestoların amacına ulaşamaması, bölücü grupların olaylara dahil olmasıyla birlikte eylemler tamamen şiddet gösterilerine dönüşmüş, Esed'in kötü muamelesine karşı da dünya kamuoyunun gözü Suriye'ye çevrilmiştir (Rijnoveanu, Demir, 2013).

Suriye ordusu içerisinde yer alan bazı grupların da birleşerek Esed karşıtı Özgür Suriye Ordusu'nu kurması da bu karmaşayı giderek alevlendirmiştir. ÖSO, Esed'in zulmüne karşı hükümet karşıtı olarak kurulmuştur ve bu orduyu başta Amerika ve Türkiye olmak üzere pek çok ülke de desteklemiştir (Carmen Rijnoveanu, 2013).

Suriye'de yaşanan tüm bu gelişmeler kuşkusuz ilk olarak 877 kilometre ile en uzun sınır komşusu olan Türkiye'yi etkilemiştir. 2011 yılında başlayan ve günümüze dek süren savaşta yaklaşık 600.000 kişinin öldüğü tahmin edilmektedir. Aynı zamanda ülke içerisinde 6,5 milyondan fazla Suriyeli'nin evi savaş sırasında harabeye dönmüş, 5.6 milyondan fazla Suriyeli de ülkeyi terk etmek durumunda kalmıştır. Ülkelerini terk eden Suriyelilerin 3,6 milyondan fazlası ise mülteci konumunda Türkiye'ye sığınmıştır (www.bbc.com)

Bölgedeki savaş devam ederken, pek çok sivil de yaşamını kaybetmeye devam etmektedir. Esed güçleri ve ÖSO'nun çatışması, bölgedeki terör örgütlerinin ABD'den destek alması çatışmayı giderek alevlendirmiş ve neredeyse Türkiye sınırının tamamında bir terör koridoru oluşmuş hale gelmiştir. Türkiye tüm bu olaylara ilk olarak 2016 yılında başlattığı Fırat Kalkanı Harekatı'yla tepki göstermiş ardından da 2018'de Zeytin Dalı, 2019 yılında da Barış Pınarı Harekâtı ile devam etmiştir. Yapılan tüm operasyonlar Dünya basınında geniş yer bularak son dakika haberi olarak paylaşılmıştır. Bu çalışmada Barış Pınarı Harekâtı üzerinde durulacaktır.

Dünya'nın farklı yerinden birçok haber ajansı bu hareketle ilgili özellikle twitter hesapları başta olmak üzere, TV kanalları, internet siteleri, gazeteler ve dergiler üzerinden pek

çok paylaşımda bulunmuştur. Bu paylaşımlar incelendiğinde özellikle twitter paylaşımlarında, belirli bazı noktalar üzerinde durulması, yapılan paylaşımlarda propaganda çalışmalarına yer verilmesi ve Türkiye üzerinde oluşturulmaya çalışan negatif bir algının gözlenmesi kendimize bazı sorular sormamıza ve bu çalışmasının yapılmasına dayanak olan hipotezin oluşmasına yol açmıştır. Bu çalışmada uluslararası kamuoyunda algı yönetimi yapıldığına dayanan hipotezimizin doğru olup olmadığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaca aşağıdaki soruların yanıtlarının tespit edilmesi sureti ile ulaşılmaya çalışılmıştır.

-Haber kuruluşlarının twitter hesaplarında operasyona ne kadar yer verilmiş?

-Operasyondan bahsedilirken en çok hangi ifadeler kullanılmış?

-En sık tekrar edilen kelimeler nelerdir?

-Nasıl bir haber dili ile paylaşım yapılmıştır?

-Paylaşımlarda manipülatif ve algı oluşturuca kabul edilebilecek içeriklere rastlanmış mıdır?

2. Genel Bilgiler

Bu bölümde psikolojik savaş, propaganda ve algı yönetimi kavramları üzerinde durulacaktır. Bu kavramların ne anlama geldiği ve nasıl kullanıldığı ele alınacak olup, bu bölüm özellikle analiz kısmında verilmek istenen mesajlar, vurgulanmak istenen noktalar aktarılırken daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

2.1. Psikolojik Savaş Nedir?

Toplum ve kitle psikoloji üzerinde çalışmalar yapan Gustavo Le Bon *“Kullanılması bilinirse, psikolojinin tersanelerinde dünyanın en kudretli toplarından daha etkili silahlar vardır”* demiştir (Karaağaç, 2019)

Küreselleşme ve teknolojik gelişmenin etkisi ile uluslararası sistemlerin değişmesi savaş ve çatışma terimlerinin değişmesine yol açmıştır. Soğuk Savaş döneminin sonuna kadar tehdit algısı askeri ve silah gücünün maddi varlığı iken Soğuk Savaş sonrası bu algı değişmiştir (Karaağaç, 2019). Savaş kelimesinin anlamı içerisinde büyük yer kaplayan “topyekün silahlı mücadele” günümüzde artık yerini farklı sosyal ve psikolojik terimlere bırakmıştır. Yani artık sıcak, silahlı çatışmalar yerine, soğuk, dijital ve psikolojik savaşlar görülmektedir. Bunun en önemli sebebi ise savaşların maddi ve sayıca fazla kayıplar yaşatan gayri-insani boyutudur. Eski bir KGB ajanı olan Yuri Bezmanov 1984 yılında verdiği bir röportajında psikolojik savaşla ilgili şu sözleri söylemiştir: *“KGB’nin gerçek anlamda üzerinde durduğu konu casusluk değildi. Bildiğimiz anlamda casusluğa ayrılan zaman, para ve insan gücü sadece %15’i oluşturuyordu, geri kalan %85 ise KGB dilinde “aktif önlem” ya da “psikolojik savaş” dediğimiz süreçlerdir.”*¹

¹ (Bezmanov, 1984) Soviet (and CCP) Subversion of the Free World Press, 1984 Complete Interview - Yuri Bezmenov, https://www.youtube.com/watch?v=sQN4c3uN_tA

Psikolojik savaş, bir devletin ya da bir grubun kendi çıkarları veya düşünceleri doğrultusunda karşıt grubun düşünce ve davranışlarını değiştirmek için hiçbir silahlı güç unsuru kullanmadan, yaptığı tüm çalışmalar olarak adlandırılmaktadır (Yörükoğlu 2012, Kurtoğlu2017). Burada kullanılan yöntemler ise korkutma, manipüle etme, propaganda benzeri yöntemlerdir. Bu yöntemler uygulanırken, karşı grup hayatın olağan akışına devam etmekte ve aksi bir durum görmemektedir. Her şey açık ve olağan bir şekilde gerçekleştirilmekte, gizli yapılan hiçbir şey bulunmamaktadır. Çünkü burada özellikle dijital ortamlarda farklı algoritmalar üzerinde bu çalışmalar yapılmaktadır. Örneğin bugün milyonlarca kişi tarafından izlenen ve video (film, dizi, belgesel vs.) paylaşımları yapan bir şirketin özellikle yabancı film ve dizilerinde bilhassa kötü karakterlerin ve terörist kişilerin Müslüman kimliğe sahip olması buna örnek olarak verilebilir. Burada izleyici herhangi bir algı oluşturma çabasını fark edememekte, olağan dış herhangi (Bezmanov, 1984) bir durum gözlemlememektedir. Fakat belirli bir süreden sonra, verilmek istenen mesaj alıcısına ulaşmakta ve izleyici artık, Müslümanları kötü karakterli ya da terörist olma ihtimali yüksek bireyler olarak görebilmektedir.

Bezmanov psikolojik savaş ve beyin yıkama süreçlerinden bahsederken 4 önemli adımdan bahsetmiştir. Bunlar:

1. Demoralizasyon: Bir ulusu demoralize etmek çok uzun yıllar alacak ve halk demoralize olduğunda gerçeklik algısını kaybetmeye başlayacaktır,
2. Destabilizasyon: Bu aşamada devletin sahip olduğu 3 önemli güç unsuru hedef alınır, bunlar; ekonomi, dış ilişkiler ve savunma sistemleri. Burada amaç ise bu 3 noktayla ilgili devleti zayıf ve güçsüz göstermek ve bu sayede de halkın devlete olan güvenini yıkmaktır,

3. Kriz: İlk iki aşamadan sonra halk demoralize olur ve güçsüz olduğuna inanır. Böyle bir durumda da herhangi bir konu hakkında kriz çıkarmak artık çok kolay hale gelir. Kaos ortamları oluşturulur ve artık halk kışkırtılmaya açıktır.
4. Normalleşme: Tüm bu adımlar sonrasında hedef gruba ya da ülkeye müdahale ederek istediğini alan ülke, her şeyin düzeldiğini ve krizin yok olduğunu söyleyerek, halkı sürecin olağan olduğuna çoktan inandırmıştır. ²

Psikolojik savaşta gerçek ve yalan adeta iç içe geçmiş durumdadır. Savaşta, barışta, kaos ortamlarında bireylerin ve toplumların duygu ve düşüncelerine yani ruh hallerine etki etme stratejisi ilk çağdan beri kullanılmaktadır. Bu uygulamayı dile getiren ilk kişi ise Çinli komutan Sun Tzu'dur. Tzu Savaş Sanatı eserinde konuya değinmiş ve psikolojik savaş konusu üzerinde durmuştur. Bu eserde Sun Tzu'nun savaştığı imparatorlukların dağılması sürecinde bahsettiği ilk psikolojik savaş yöntemi "Hasım ülkelerde iyi olan şeyleri gözden düşürünüz" olmuştur. Burada önemli olan şey yalnızca iyi şeyler değil, ülke ile ilgili olan herhangi bir şeyle ilgili olumsuz bir duygu yaratarak halkı demoralize etmektir. Bu durum savaşta askerlerin demoralize olarak, hata yapmalarını sağlayacak, halkın ise inancını kırarak devlete olan güveni zedeleyecektir (Tarhan, 2002)

Demoralizasyon özellikle siyaset alanında çok sık kullanılmakta olup, "ulusal moral" ülkenin gücü açısından son derece önemlidir. Örneğin hükümeti yönetenlere karşı duyulan güven, halk için son derece önemli olup, siyasette medyada yaşanan ve bu güveni sarsacak olaylar ulusun moralini doğrudan etkilemektedir. Devlete olan güven azaldığında ve halk devletin kendini korumadığı, siyasi karışıkların yaşandığı ve gelecekle ilgili endişe duyulan ortamlarda ulusal güçte aynı oranda azalır. Halkın toplumu ilgilendiren konularda fikirlerini

^{2 2} (Bezmanov, 1984) Soviet (and CCP) Subversion of the Free World Press, 1984 Complete Interview - Yuri Bezmenov, https://www.youtube.com/watch?v=sQN4c3uN_tA

beyan edebilmesi, demokrasiye katılması, güven hissetmesi gibi durumlarda ise halk devleti daha çok benimser ve desteğini gösterir. Bu sebeptir ki ulusal moral devlet açısından ve özellikle halkın desteğini alabilmek için son derece önemli bir nokta haline gelmektedir (Taşkın A, 1987).

2.2 Bir Psikolojik Savaş Yönetimi Olarak Propaganda

2.2.1 Propaganda Nedir?

Propaganda en basit haliyle bir düşünceyi yaymak veya teşvik etmek anlamında kullanılmaktadır. Latince bir kelime olmakla birlikte yaymak ve ekmek (tohum) anlamına gelmektedir. 1622 yılında Vatikan Roma Katolik Kilisesi'nin inançlarını yaymak Protestanlığa karşı durmak amacıyla Kutsal Cemaat anlamına gelen "Propaganda Fide'yi" kurmuştur (Jowett & O'Donnell, 2012).

Propaganda aslında propagandacının amacı isteği doğrultusunda ilerleyen ve bir yanıt elde etmeye çalışan iletişim biçimidir. Çarpıtma, yalan, zihin kontrolü, beyin yıkama, psikoloji savaş gibi kavramlar da propaganda ile benzer anlamda kullanılmaktadır (Jowett & O'Donnell, 2012).

İkinci Dünya Savaşı ile birlikte kitle iletişim araçlarının gelişmesi, radyo aracılığıyla ülkelerin diğer ülkelere seslerini duyurabilmeleri ile birlikte, düşman ülkelere karşı doğru yanlış bilgiler vermek daha kolay hale gelmiş, oradaki topluluklara da seslerini duyurabilmişlerdir (Bektaş, 1996). Özellikle Adolf Hitler dönemi Almanya'sında savaş sırasında Hitler'in karşıt güçlere çeşitli yollarla küçük afiş ve broşürler gönderdiği, bu afişlerde de orduyu demoralize etmek, dirençlerini kırarak güçsüzleştirmek, aile ya da para gibi hassas noktalara vurgular yaparak hedef kitleyi demoralize etmeye çalıştığı bilinmektedir. Aynı şekilde Hitler İngiltere'ye savaş planladığı sırada İngilizler tarafından yönetilen bir radyo kanalında yarım saat aralıklarla

İngiliz halkının moralini düşürmeye yönelik çeşitli anonslar yapmıştır (Jowett & O'Donnell, 2012).

Propaganda bir kitlenin duygu ve düşüncelerini, herhangi tavır ve hareketlerini etki altında tutmak, yönlendirmek amacıyla kitle iletişim araçları kullanılarak yayılan her türlü bilgi, belge, görüş vs. olarak tanımlanmıştır. Propaganda, yapan kişiye direk olarak fayda sağlarken, maruz kalan kişi ve grupların siyasi ve ekonomik yalnızlığa sürüklenmesi amaçlanmaktadır (Tarhan, 2002). Siyasi anlamda propaganda yapan kişi eylemleriyle birlikte genellikle kaos çıkarmayı, halkı paniğe sürüklemeyi, devlete olan güveni azaltmayı ve toplumu kendi savunduğu düşünce etrafına toplamayı amaç edinmektedir. Aynı şekilde terör örgütleri de bu yöntemi kullanmaktadır ve özellikle ekonomi, demokrasi, hürriyet, eşitlik ve özgürlük konularına vurgu yaparak halkı kışkırtmaya çalışmaktadır. Çünkü tüm bu çalışmalar neticesinde kaos oluşup halk korkuya kapıldığında devlet üzerinde baskı kurmaya başlamaktadır. Oluşan bu kaos da terör örgütlerinin halk içerisinde yayılma fırsatını artıracaktır (Eşidir, Bak, 2018).

Propagandanın temelde iki amacı vardır. Birincisi etki altına alınmış bireylerin düşüncelerini daha üst seviyelere çıkararak kuvvetlendirmek, ikincisi ise henüz etki altına alınmamış bireylerin fikirlerini propagandacının istediği yöne çekmektir (Labin, 1976). Kaynakları bakımından sıralanacak olursa propagandanın 3 çeşidi bulunmaktadır. Çalışmanın analiz kısmının daha iyi algılanabilmesi adına bu 3 çeşide kısaca değinilecek olup, sahası ve konusu bakımından propaganda konusuna ise değinilmeyecektir.

Kaynakları bakımında propaganda 3 temel başlık altında incelenmekte olup bunlar: Beyaz, Gri ve Kara propaganda olarak adlandırılmaktadır.

1. Beyaz Propaganda: Uygulayıcısı belli olan, kaynağı bilinebilir ve aleni şekilde yapılan propaganda türüdür. Haberler burada sıklıkla kullanılır. Karşı tarafın fikirleri küçük

düşürülür, çürütülür ve fikri benimseyenlerin sayısı azaltılmaya çalışılır. Hedefe ulaşmak için birden çok eylem gerçekleştirilir. Tarihte Hitler'in Almanların üstün ırk olduğunu yaymak ve dünyaya hükmetmek için beyaz propagandayı çok iyi kullandığı bilinmektedir. Terör örgütü gruplarının da örgüte karşı sempati sağlamak, örgüte yeni üye kazandırmak ya da faaliyetlerini meşru kılmak adına, kendi fikirleri doğrultusunda faaliyet gösteren kanallar aracılığı ile beyaz propaganda çalışmaları yaptıkları bilinmektedir (Taşgetiren, 2000?).

2. Gri Propaganda: Doğruluğu kanıtlanamayan ve kaynağı belli olmayan propaganda türüdür. Uygulayıcısı bilinmediğinden, yalan, aslı olmayan birçok rivayet çıkarılarak, karşı taraf hakkında asılsız, gülünç birçok haber yayınlanabilir. Gerçek ve yalan iç içe geçmiş şekilde servis edilir. Yayılan haberler iyi kurgulanmışsa anlatılan hikayeler/rivayetler çok kolay bir şekilde kulaktan kulağa yayılabilir. Yani aslında gri propagandanın temelini rivayetler oluşturur (Ersin, 2004). Gri propaganda kaynağı belli olmadığı için terör örgütlerinin de sıklıkla başvurdukları yöntemlerden biridir.
3. Kara Propaganda: Kaynağın gizliliği en önemli konudur. Herhangi bir şekilde ortaya çıksa bile tüm sorumluluk reddedilir. Çünkü propaganda çeşitleri içerisinde en tehlikeli olanıdır. Eğer uygulayan kişiyi amacına ulaştıracaksa hedefle ilgili yalan, iftira, sahte delil gibi gerçek olmayan malzemeler dahi kullanılabilir. Kamuya hedefle ilgili aslı olmayan, kafa karışıklığı yaşıtan, umutsuzluğa düşürecek ve yüksek kaygı oluşturacak düşünceler yaymak temel amaçtır (Tarhan, 2002)

Propaganda günümüzde askeri güç kadar önemli hale gelmiş ve pek çok alanda kullanılmaya başlanmıştır (Kışlalı, 1987). Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, Instagram, Facebook, Youtube, twitter gibi kanallar ve popüler arama motoru Google çok kolay ulaşım ve paylaşıma imkân sağlamış aynı zamanda kontrolsüz bilgi paylaşımına da olanak sağlamıştır (Jowett & O'Donnell, 2012)

Almanlar propagandayı en az miktarda kayıp vererek düşmanlarını yenebilmek ve yok etmek için bir araç olarak kullanmıştır (Kımacı, 2005).

2.3 Bir Psikolojik Savaş Yönetimi Olarak Algı ve Algı Yönetimi

Algı ve algılama kavramlarının temelleri insanlık tarihi kadar eskidir ve insanoğlu var olduğu sürece bu kavramlar belki isim değiştirecek fakat gündemde olmaya devam edecektir. Algı duyular aracılığıyla dışarıdan edilen bilgilerin beyinde işleme süreci yani zihinsel bir eylemdir, algılama ise bu sürecin sonucunda ortaya çıkan kavram olarak bilinmektedir. Algılama sürecine yapılacak her müdahalenin algılanan özneye karşı tutum ve davranışlarını etkileyeceği bilinmektedir (Tunç & Atılğan, 2017).

Algı yönetimi en basit haliyle kişilerin herhangi bir konu, eylem, üzerindeki davranışlarının psikolojik operasyonlarla algı yöneticisi tarafından değiştirilerek, yönetici tarafından istenilen hale dönüştürülmesidir. Bu durum günümüzde bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde birçok olay veya durum için tekrarlanabilmektedir. Algı yönetiminin hazırlık ve uygulama süresi çok uzun zaman alabilirken, sonuç alma kısmı ise eğer ki hedef istenilen seviyeye getirilmiş ise çok kısa sürede gerçekleşebilmektedir (Özarslan, 2014).

Algı yönetiminde ilk öncelik hedef kitleyi tanımadır. Hedef kitlenin tanınmasıyla bu kitlenin, kültür, inanç, sosyal yaşam gibi pek çok hassas ve zayıf noktası belirlenir, çünkü bu noktalar süreci kolaylaştıracak değerlerdir. Ardından istenilen hedefle ilgili ulaşılmak istenen amaç belirlenir. Bu süreçte de hedef kitleyle ilgili oluşabilecek riskler hesaplanarak uygulanacak yol ve yöntem belirlenir (Özarslan, 2014). Tüm bunlar yapılırken ise hedef kitle karşı tarafı asla tehdit ya da düşman olarak görmemelidir. Çünkü böyle bir durumda kitle üzerinde oluşmuş antipatiden kaynaklı istenilen hedefe ulaşmakta zorluklar yaşanabilir. Fakat burada tehdit ve düşman algısı, bir araç olarak kullanılabilir. Burada insanların hayatta kalmak istekleri yaşama arzuları önemli rol oynar. İnsanlar tehdit altında değil, huzurlu ve güvenli bir

şekilde yaşamak isterler. Buna yönelik her türlü tehdidi de bertaraf etmek isterler. Burada algı yöneticileri propaganda yaparken de tam da bu noktalar üzerinde durmaktadır. Yani kişilere bir olumsuzluğun var olduğu, tehlikede oldukları ya da can güvenliklerine herhangi bir zarar gelecekmiş gibi düşünceler çeşitli yöntemlerle ancak son derece basit şekillerde empoze edilmekte ve türlü senaryolar yazılmaktadır (Apak, Özçağlayan, 2017).

Uluslararası ilişkilerde tarih boyunca olduğu gibi bugün de ulus devletlerin birbirleriyle olan ilişkileri büyük ölçüde kendi çıkarları doğrultusunda şekillenmektedir. Algı yönetimini ülkeler bir diğer devlete üstünlük kurmak, uluslararası alanda söz sahibi olmak ve bu ülkeleri de kendi çatısı altına alarak çıkarları doğrultusunda yönlendirmek amacıyla algı yönetimini uygulamaktadır. Geçmişte düşmanı ekarte etmek için yapılan güç kullanmak, savaşmak, korkutmak ya da tehdit etmek gibi yollar aslında başarılı operasyonlarmış gibi görünse de daha sonra farklı problemler ortaya çıkarabilmektedir. Çünkü ikna olmamış düşünceler daha sonra yenilgi duygusuyla tekrar harekete geçebilmektedir. Kaybetmişlik duygusuyla yine güç kullanarak karşıt bir hamle yapabilmektedirler (Tunç & Atılğan, 2017).

Algı yönetimi temelde 3 adım doğrultusunda gerçekleşmektedir.

1. Güven kazanmak ve meşruiyet sağlamak için hem yurt içinde hem de yurtdışında kamuoyu oluşturmak
2. Hedef kitleyi yaptıkları ya da yapmadıkları eylemlerin sonucunun kendilerine nasıl etki edeceğine, ne olacağına inandırmak
3. Hedef kitlenin düşünce, davranış ve tutumlarını istenilen şekilde değiştirerek, oluşturulmak istenen düşünceyi yerleştirmek (Siegel, 2005)

Bu terim yeni olmamakla birlikte FBI (Federal Bureau of Investigation) özellikle, diğer ülkeler tarafından ABD'ye karşı yapılan algı yönetimini, terör, silahlı saldırılar, siber saldırılar yanında

ABD'nin ulusal güvenliğine karşı “8 temel tehditten” biri olarak görmektedir (Martemucci, 2007).

Bugün tüm ülke liderleri otorite sağlayabilmek adına, güçlü durmak, güvenilir-inanılır olmak, sorun çözebilmek, ülkeyi uluslararası alanda iyi temsil edebilmek ve stratejik planları belirleyebilmek gibi bazı temel vasıflara sahip olması gerekmektedir. Lider tüm bu başarı içeren niteliklere sahip olsa bile kamuoyunun tamamının bu lidere karşı aynı olumlu düşünceye sahip olması beklenmediğinden karşı düşüncede olanları yani muhalif grupları yaratmaktadır. Türk Dil Kurumu muhalif kelimesini “bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olan, aykırı kimse” olarak tanımlamaktadır (www.sozluk.gov.tr).

2.4. Propaganda Aracı Olarak İnternet ve Sosyal Medya

Sosyal medya ve internet bugün görsel propaganda araçları içerisinde ilk sıralarda yer almaktadır. Teknolojinin gelişmesi, gelişmeyle birlikte üretimden tüketime pek çok kolaylık sağlaması, -en önemlisi ucuz olması- akıllı telefonların, tuşlu telefonları piyasadan silmesi, pandemi şartları, sağlanan hizmetlerin birçoğunun internet tabanlı olması, mevcut teknolojilerin kullanım kolaylığı gibi birçok neden insanları zorunlu internet ve teknoloji kullanmaya itmiştir. Ayrıca internetin gazete, dergi, televizyon, ses, radyo gibi birçok iletişim aracını da içerisinde barındırıyor olması onu çok yönlü bir kitle erişim aracı haline getirmiştir (Yıldırım, 2014).

“We Are Social Dijital 2020”in raporuna göre 83 milyon nüfusu olan Türkiye’de 62 milyon internet kullanıcısı, 54 milyon sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır. Günümüzde internet bilgi edinme, iletişim kurma, alışveriş yapma, eğitim gibi pek çok alanda vazgeçilmez bir araç olarak kullanılmaktadır. Özellikle Türkiye nüfusunun %15,6’sını oluşturan Z kuşağı interneti çoğunlukla Facebook, twitter, Instagram gibi sosyal medya ağlarında zaman geçirmek, fotoğraf/video paylaşımı yapmak, Youtube, Netflix gibi kanallardan dizi/film/video izlemek için kullanmaktadır. Yine aynı rapora göre dünyada 4,5 milyardan fazla kişi internet

kullanmakta iken sosyal medya kullanıcılarının sayısı ise 3,96 milyarı geçmektedir. En çok kullanılan sosyal medya ağı ise Facebook olarak açıklanmıştır. Yine aynı raporda en çok ziyaret edilen 5 site sırasıyla: Google, Youtube, Facebook ve twitter olarak verilmektedir. ³Aynı zamanda Reuters Gazetecilik Araştırma Enstitüsü'nün raporunda ise twitter, özellikle İngilizce konuşulan ülkelerde önemli bir haber kaynağı olarak görülmektedir⁴

Özellikle seçim dönemlerinde siyasi partiler ve liderler de sosyal medya hesaplarını aktif bir şekilde kullanıyor olup, ucuz olması, hızlı erişim sağlaması, daha çok kullanıcıya erişim sağlanması gibi sebeplerden ötürü seçim kampanyalarını da bu hesaplar üzerinden paylaşmaktadırlar. Siyasilerin kendi ideolojik fikirlerini, amaçlarını ve hedeflerini, topluma, ülkelere, kabul ettirmek, uygulayabilmek ve aktarabilmek için kullandığı farklı iletişim teknikleri siyasal iletişim olarak adlandırılmaktadır (Aziz, 2014).

2.5. Propaganda Aracı Olarak Twitter

Bugün ülkemizde de haberleri takip etmek, gündem hakkında bilgi sahibi olmak için internet ve sosyal medya kanalları yazılı basından daha çok ilgi görmektedir. İnternetin sınırsız bilgi akışı, erişim kolaylığı ve her an bilgiye ulaşılabilir kaynaklar olması kullanıcılar açısından büyük fayda sağlamaktadır. ABD Kongre Üyeleri ile yapılan bir çalışmada 6000'den fazla tweet incelenmiş ve tweetlerin genellikle kendileriyle ilgili haberleri yaymak ya da internet sitelerindeki ya da bloglardaki haber linklerini paylaşmak üzere kullandıkları belirlenmiştir (Golbek, Grimes, Rogers, 2010).

Twitter uygulaması içerisinde yer alan bazı özellikler sayesinde büyük topluluklara erişebilmek adına bazı kolaylıklar sağlamaktadır. Aslında bir mikroblog türevi olan twitter

³ "Digital 2020 Reports", We Are Social, <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media>, Erişim tarihi: 15.03.2020

⁴ "Digital News Report 2020", Reuters Institute https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf, Erişim tarihi: 09.04.2020

ortak bir ağı iletilen mesajlardan oluşmaktadır. Kullanıcılar belirli karakter aralığından mesajlarını yazarak diğer kullanıcılar ile paylaşabilmektedir. Aynı zamanda zorunlu olmamakla birlikte farklı kullanıcıları da karşılıklı takip ederek kendi ağlarını oluşturabilmektedir (Larsson & Moe, 2011).

Twitter erişim kolaylığı, ücretsiz oluşu, video, resim vb. birçok iletiyi hızlı bir şekilde kullanıcılara aktarabilmesi sayesinde hemen her sektör için ilgi çekici bir ağ haline gelmiştir. 410 katılımcıyla gerçekleşen ve katılımcıların siyasi aktivitelerini ölçen bir çalışmada katılımcıların herhangi bir siyasi parti üyesi olmasalar da twitter'da siyasi paylaşımlarda bulundukları (araştırmaya katılan her üç kişiden ikisi), twitter'da kişilerin daha çok siyasallaştığı, siyasi içerikli paylaşımların, bireylerin siyasi görüş ve tercihlerini etkilediği ortaya çıkmıştır (Bostacı, 2014).

Ülkelerin en önemli resmî kurumlarının ve ülke liderlerinin güncel ve dijital sosyal medya paylaşımlarını araştıran bir internet sitesi olan Twiplomacy.com'un Kasım, 2020'de hazırladığı bir rapora göre ABD eski başkanı Donald Trump 88 Milyon takipçisiyle en çok takip edilen lider olup, Recep Tayyip Erdoğan'ın ise 17 Milyon takipçisi bulunmaktadır⁵. Ocak 2021 itibariyle başkanlık koltuğuna oturan Joe Biden'ın ise twitterda 30,6 milyon takipçisi bulunmaktadır

twitter'ın anahtar medya olarak kullanılması Arap Baharı olaylarına dayanmaktadır. Önceden twitter günlük hayatta bireylerin yakın arkadaşlarıyla, yakın çevreleriyle iletişim kurduğu ve paylaşım yaptığı ya da ilgilerini çeken kişi, kurum ya da grupları takip ettiği ve çoğunlukla eğlence amaçlı kullandığı bir yer olarak bilinirken, son yıllarda özellikle de önemli olayların yaşandığı zamanlarda siyasi bir araç olarak kullanıldığı net bir şekilde görülebilmektedir.

⁵ Twiplomacy.com, The 50 Most Followed World Leaders, <https://twiplomacy.com/ranking/the-50-most-followed-world-leaders-on-twitter/>

Bunun en önemli örneklerinden ikisi 2010 yılında başlayan Arap Baharı olayları sırasında ve 2013 yılında ülkemizde gerçekleşen Gezi Parkı eylemleri sırasında yaşanmıştır. Gezi Parkı eylemleri başta masum bir gösteri/eylem olarak başlasa da daha sonra silahlı-silahsız birçok şiddet yanlısı ve terör örgütü mensubu kişilerin de yaşanan kaostan çıkar sağlamaya çalışmasıyla Türkiye'yi hem maddi hem de manevi pek çok zarara uğratmıştır. Bu eylemler sırasında da medya organları gelişen olayları, kendi oluşturmak istedikleri düşünceler çerçevesinde yayınlamış, twitter, instagram gibi pek çok sosyal medya ağından da mesaj vermeye çalışmıştır. Ali Rıza Babaoğlu tarafından yapılan bir araştırmada 29 Mayıs-13 Haziran arası Gezi eylemleri sırasında *#direngeziparkı* etiketiyle toplam 7.285.277 tweet paylaşılmıştır. Paylaşılan bu tweetlerin 5.343.923'ü Türkçe, 684.324'ü İngilizce, 84.294'ü Almanca, 21.228'i Fransızca, 16.377'si İspanyolca ve 2848'inin Rusça olarak paylaştığı belirlenmiştir. Ayrıca en çok paylaşım yapan ülkeler ise Türkiye, Amerika, Almanya, İngiltere ve Fransa olarak öne çıkmaktadır (Babaoğlu, 2013).

Arap Baharı olaylarında da Mısır ve Tunus hükümetleri devrilmeden ve kitlesel protestolardan hemen önce twitter ve bloglarda özgürlük, demokrasi ve devrim kavramlarının sıklıkla öne çıktığı bilinmektedir. Bu kavramlar özellikle twitter'da belirli etiketler kullanılarak yapıldığında ülke sınırlarını aşarak, hatta kıtalar arası kitlelerin benzer paylaşımları görme ve okumasına imkân tanımaktadır. Tunus devriminin hemen öncesinde ve Tunus lideri Bin Ali'nin istifasından hemen sonra twitter'da demokrasi ile ilgili atılan tweetlerin 2.200'den fazlası Cezayir, Fas, Bahreyn ve Yemen'den paylaşılmıştır (Howard, ve diğerleri, 2011)

2.6 Suriye

Barış Pınarı Harekatı'na gelmeden önce bu hareketin öncüsü olan Zeytin Dalı ve Fırat Kalkanı harekâtından da söz etmek gerekecektir. Fakat onun da öncesinde bölgede yaşanan olayları daha iyi kavramak adına, Suriye'nin de içerisinde yer aldığı Doğu Akdeniz bölgesi ve öneminden, bölgedeki güçlerden ve Türkiye ile ilişkisinden bahsetmek araştırmanın daha iyi anlaşılmasına fayda sağlayacaktır.

2.6.1. Doğu Akdeniz

Doğu Akdeniz bölgesi İtalya, Slovenya, Hırvatistan, Bosna Hersek, Karadağ, Arnavutluk, Yunanistan, Türkiye, Suriye, Lübnan, İsrail, Filistin, Mısır, Libya ve Tunus kıyılarını içerisine alan bölge olarak tanımlanmaktadır (Yıldız, 2008). Tarih boyunca bu bölge tüm dünya devletleri açısından büyük öneme sahip olmuş ve süper güç devletler bu bölgede söz sahibi olmak için mücadele etmiştir.

Doğu Akdeniz'in bu kadar önemli olmasının sebebi ise sahip olduğu enerji kaynaklarıdır. Tarih boyunca da üretim potansiyeli yüksek Asya kıtasının, doğal kaynaklar bakımından zengin olan Arap yarımadasının ve Afrika kıtasının aynı zamanda da hammadde ve enerji ithalatının yoğun olduğu Avrupa Kıtasının ortak olarak birleştiği bir alan olması sebebiyle ticaret, enerji ve ulaşım da çok önemli bir bölge halini almıştır. ABD'nin 2010 yılında yayınladığı bir rapora göre Levant Bölgesinde (Filistin, İsrail, Lübnan, Suriye, KKTC ve GKRY) yaklaşık olarak 1.7 Milyar varil petrol, 3,45 milyar m³ doğalgaz, Nil havzasında 1,8 milyar varil petrol, 6 milyar varil ise sıvılaştırılabilir olmak üzere, 6,3 trilyon m³ doğalgaz rezervinin olduğunu belirtmiştir (Yorulmaz, 2019). Fakat son yıllarda bölgede keşfedilen hidrokarbon rezervleri Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi arasında birtakım anlaşmazlıklara neden olmuştur ve bölgedeki diğer kıyı devletler ve küresel güçler de bu anlaşmazlıklara taraf olmuştur (Acar, Yılmaz, 2018)

2.6.2 Osmanlı'dan Arap Baharına Kadar Suriye

Birinci Dünya Savaşı'na kadar Osmanlı Devleti toprakları arasında yer alan Suriye, savaş sonrasında Osmanlı'nın savaşa ittifak devleti olarak birlikte katıldığı Almanya'nın yenilgiye uğramasıyla Osmanlı idaresinden kopmuştur. 1920-1946 yılları arasında da o dönemki Milletler Cemiyeti Suriye'yi Fransa'nın manda ve himayesi altına vermiş ve Suriye ancak 1946 yılında bağımsızlığına kavuşabilmiştir (Topal, 2015).

Suriye halkı aslında 1946 yılına kadar Fransa himayesini pek kabul etmemiş hatta bu süreçte pek çok isyan da yaşanmıştır fakat İkinci Dünya Savaşı Suriye'nin bağımsızlık isteği doğrultusundaki çalışmaların yavaşlamasına sebep olmuştur. Daha sonrasında Suriyeli milliyetçilerin, İngilizlerle yaptığı iş birliği neticesinde, Fransa bölgeden çekilmiş ve 1946 yılında Suriye bağımsızlığını ilan etmiştir. Buna rağmen Fransa'nın bölgedeki etkisi ise 2000'li yıllara kadar devam etmiştir (Şam'da Fransız Kültür Merkezi olması, Şam'ın en büyük yatırım şirketlerinin Fransız olması vs.). Suriye'de Dürziler, Nusayriler, Sünniler, Şiiiler gibi etnik ve mezhepsel ayrılıklar da Fransa himayesi altındayken başlamıştır. Fransa'nın bu şekilde yönetmek istemesindeki sebep, Suriye halkının birleşerek kendisine karşı çıkacak hale gelmesini engellemek istemesidir. Azınlık grupların kendi içlerinde çatışmalarını sağlayarak birleşmelerini engellemektir. Bugün Suriye halkının büyük çoğunluğunu Sünni Müslümanlar oluşturmakla birlikte, o dönemde de ülke içerisinde bulunan daha küçük azınlık, Avrupa devletleri ve İngiltere ile iyi ilişkiler kurmuştur. Aynı şekilde bu ülkeler de onlara destek olarak güçlenmelerini sağlamıştır (Turan & Tömer, 2017).

1971 yılında yine darbeyle Baas Partisi içerisinde, Ali Süleyman Esed'in oğlu Hafız Esed'in yönetime geçmesiyle yeni bir dönemin başlangıcına girilmiştir. Hafız Esed ülkeyi totaliter askeri rejim şekliyle yönetmiştir. İktidarda olduğu sürece boyunca, ülkedeki nüfusun önemli bir kısmını oluşturan Alevilere devlet merkezinde önemli görevler vermiş, yönetimde

söz sahibi yapmıştır. Bu da ülkedeki Sünnilerin dikkatini çekmiş ve zaten daha önceden de var olan Alevi-Sünni gerginliğinin fitilini yeniden ateşlemiştir. Ülkede giderek artan gerilim isyana dönüşmüş, isyanı başlatanlar ise “Sünni Müslüman Kardeşler” grubu olmuştur (Özdemir, 2016).

Bu dönem adeta bir korku dönemi olarak adlandırılmıştır. Bunun en büyük sebebi ise 1982 yılında Sünni Müslüman Kardeşler tarafından gerçekleşen Hama ayaklanması olmuştur. Bu ayaklanma adeta bir katliama dönmüş ve çok zor bastırılmıştır (Demir, 2012). Ayaklanma sırasında 25.000’e yakın sivil halkın katledildiği tahmin edilmektedir. Yaşanan tüm bu olaylar halkın büyük korku duymasına neden olmuş ve uzun yıllar boyunca bırakın ülkede bir grubun ayaklanmasına, herhangi bir protesto eylemine bile rastlanmamıştır. Yaşanan birçok kaos ve ardından rejim güçlerinin binlerce insanı askeri müdahalelerle öldürmesiyle Sünni Müslüman Kardeşler ülkeyi terk etmek zorunda kalmıştır (Özdemir, 2016).

Uzun yıllar ülkeyi baskıcı ve otoriter bir anlayışla yöneten Hafız Esed 2000 yılında kanser sebebiyle hayatını kaybetmiş daha sonrasında ise yerine İngiltere’de yaşayan oğlu Beşar Esed geçmiştir (Altundegir & Yılmaz, 2016).

Beşar Esed göreve geldiği ilk yıllarda yolsuzlukla mücadele, daha özgürlükçü bir ortam, Suriye’ye özgü demokratik bir sistem kurma gibi pek çok özgürlükçü ve yenilikçi söz vermiştir. Ülkede yüzlerce siyasi tutukluyu serbest bırakmış, düşünce ve fikir özgürlüğünden yola çıkarak muhalif ve bağımsız gazetelerin basılmasına da izin vermiştir (www.bbc.com.tr). Neo-Liberal ekonomik reformlarla halkın refah seviyesini yükseltmeyi amaçlamıştır. Fakat bu politikaların ekonomik fonlarla desteklenmemesi, ülkedeki gelir dağılımında eşitsizliğe yol açmış, bu dönemde kişi başı Gayri Safi Milli Hasıla 5.000 dolar olarak belirlenmiştir (Polk, 2013). Fakat ülkede giderek artan ekonomik sıkıntılar, 1963 yılından beri var olan olağanüstü hâl, artan sivil

ölümleri 2011 yılında çıkacak olan ayaklanmanın habercisi olmuştur (Çakma ve diğerleri, 2011).

2.7. Arap Baharı

2010 yılına gelindiğinde Tunus'ta sebze satan bir gencin tezgâhına el konulmasıyla birlikte gencin isyan etmesi ve kendini kent meydanında yakmasıyla başlattığı eylem daha sonra Tunus halkının sokağa dökülmesi ve gösteri ve protestoların artmasıyla birlikte kitlesel bir harekete dönüşmüştür. Bu hareketle birlikte Tunus'ta yıllardır lider koltuğunda oturan Zeynel Abidin Bin Ali hükümeti devrilmiştir. Tunus da protestoların sonuç verdiğini gören bölge coğrafyasında çok kısa zamanda benzer ayaklanmalar, Mısır, Yemen, Cezayir, Bahreyn ve Libya gibi hemen hemen tüm Ortadoğu'ya yayılmış, benzer ve farklılaşan sonuçlar doğurmuştur. Ayaklanmaların kısa sürede yayılmasının sebebi ise bu dönemde halk yıllardır süre gelen ve değişmeyen, batı ülkeleri tarafından da desteklenen otokratik, değişime kapalı ve baskıcı rejimlerin varlığından sıkılmış, yaşanan ekonomik sıkıntılar ve bölgenin geri kalmışlığı da fitili ateşleyen önemli noktalardan birkaçı olmuştur (Babacan, Haşlak, Hira, 2019?).

2.7.1 Arap Baharı ve Suriye Kışı

Suriye tarih boyunca pek çok karışıklığa sahne olmuş, ülkede darbeler adeta bir adet haline gelmiştir. Özellikle 1950 ve 1960 yılları arasında darbeler ülkenin gündeminde ilk sıralarda yer almış ve hükümette istikrarsızlıklar hüküm sürmüştür. 1963 yılında Arap Milliyetçisi Baas Partisi hükümete geçmiş, 1971 yılında Hafız Esed Devlet Başkanı olmuş (askeri darbeyle) partinin ve ülkenin başına geçerek ülkeyi yıllarca otoriter bir şekilde yönetmiştir (Yeltin, Işık, 2017).

Suriye aynı Osmanlı Devleti gibi tarih boyunca içerisinde pek çok farklı etnik kimliği bulundurmıştır. Bunlar; Dürziler, Nusayriler, Kürtler, Türkmenler, Türkler, Araplar, Avrupa'dan gelen Hristiyan Araplar, Ermeniler ve Süryaniler'dir. 1963 yılında ülkenin başına

gelen ve Arap Milliyetçiliğini savunan o dönemki Baas Parti'si lideri bu etnik gruplardan Nusayriler içerisinde yer almaktadır (Turan & Tömer, 2017). Baas partisinin temeli ise Suriyeli bir Hristiyan olan Mişel Eflak tarafından atılmıştır. Baas diriliş hareketin kurucusu olan Eflak, tek Arap Birliği amacını partinin amacı olarak belirlemiştir (Koyunca, 2017).

Hafız Esed başa geldiğinde hükümetteki önemli pozisyonlara Arap Alevilerinden, yani Nusayrilerden seçtiği kişileri atamıştır. Ancak yine de ülkenin çoğunluğunu oluşturan Sünni Müslümanlarla da iyi ilişkiler kurmuş, kırsal kesimlerdeki fakir Sünnilerle iyi ilişkiler kurulmaya çalışmış, onları görmezden gelmemiştir. Bu da özellikle Sünni Müslümanlara karşı çok daha azınlıkta olan Nusayrilerin ülke yönetiminde kabul görmesinde önemli rol oynamıştır (Turan & Tömer, 2017).

Hafız Esed döneminde Baas Partisi ülke içerisinde 1 milyondan fazla üyeye sahiptir. Aynı zamanda Nusayri azınlığa dayalı bir devlet yapısı bulunmakla birlikte bu azınlık yapı ülke yönetiminde de söz sahibi olmuştur. Ülke içerisinde yerleştirilen gizli polislerle de büyük bir istihbarat ağı kurulmuş, yönetim köklü dinamiklere bağlanmıştır. Aynı zamanda devletin her türlü kademesinde bir temsilcisi olan parti, adeta paralel bir devlet şeklinde varlığını sürdürmüştür. (Demir & Rıjnoveanu, 2013).

Tunus'ta başlayan devrim girişimlerinin Suriye ayağı da baskıcı rejimden sıkılan özgürlük ve demokrasi talep eden protestolarla başlamış, sonrasında ise kanlı bir iç savaşa dönüşmüştür (Bhardwaj, 2012). Birden çok ülkede başlayan bu ayaklanmalar her ülkede siyasi, ekonomik ve etnik sosyal faktörlerin kombinasyonu olarak birbirinden farklı sebeplerle başlamış olsa da aslında temelde ekonomik ve siyasi nedenler ön plana çıkmıştır. (Cohen, 2016). Beşar Esed göreve geldiğinde Neo-Liberal ekonomik reformlarla halkın refah seviyesini yükseltmeyi amaçlamıştır. Artan talepler, diğer ülkelere de Facebook, twitter gibi modern medya ağlarıyla kısa sürede yayılarak dev bir protesto dalgasına dönüşmüştür (Cohen, 2016).

İsyanların internet ve sosyal medya sayesinde çok kısa bir sürede çok fazla ülkeye yayılmasından dolayı bu olaylar “İnternet Devrimi” olarak da adlandırılmaktadır (Telli, 2012).

Bununla birlikte bazı ülkelerde barışçıl başlayan eylemler ülke yönetimlerinin gösterileri silah ve zor kullanarak bastırmaya çalışması ve sivil ölümlerin giderek artması sebebiyle bir isyan hareketine dönüşmüştür (Özalp, 2018). Suriye de ise ordudan ayrılan bazı subayların kurduğu Özgür Suriye Ordusu’nun (ÖSO) da rejime karşı silahla mücadele etmesi, çatışmaların iyice alevlenmesi ve bitmek bilmeyen kayıpların yaşanmasına sebebiyet vermiştir (Aydıntaşbaş, 2011). 2011 yılında başlayan bu kriz ülkede çeşitli avantajlar elde etmek isteyen devletlerin de dahil olmasıyla vekalet savaşlarına dönüşmüş ve ülkeler bloklara ayrılmıştır (Özalp, 2018).

2.8. Ülkelerin Suriye Tutumu

Önceleri Osmanlı toprakları arasında yer alan ve daha sonra San Romeo Konferansı’nda İngiltere ve Fransa arasında bölüşülen Suriye, 1946 yılına kadar Fransa sömürüsü altında kalmış ve Fransa’nın bu yıl Suriye topraklarından çekilmesi sonucu bağımsızlığına kavuşabilmiştir. 1949-1960 yılları arasında ülkede çok fazla sayıda darbe gerçekleşmiştir. 1963 yılında Baas Partisi’nin iktidara gelmesinin ardından, 1971 yılında da aynı partiden olmakla birlikte Hafız Esed darbe ile hükümetin başına geçmiştir (Yeltin ve Işık, 2017). Ülkenin görece sakin olduğu yılların sonrasında Arap Baharı’nın başlattığı tesir ile Beşar Esed’in hükümetin başında olduğu sırada birçok ayaklanma çıkmıştır. Bu dönemde varolan siyasi istikrarsızlıktan ötürü ülkede birçok küçük muhalif grup türemiş, el-Kaide, DAESH, PKK gibi terör gruplarının ülke içindeki etkinliği artmaya başlamıştır. Birçok ülkenin sürece dahil olması ile sorun bir iç savaş olmaktan çıkıp, küresel bir sorun haline gelmiş ve ülkeler rejimi destekleyen ve rejim karşıtları şeklinde ikiye ayrılmıştır (Canyurt, Kazananı Olmayan Savaş "Suriye İç Savaşı". Neden Bitmedi, Barış Nasıl Gelebilir?, 2018)

Suriye’de iç savaş suresi boyunca en çok bahsi geçen ülkelerden biri kuşkusuz Rusya olmuştur. Rusya olaya tamamen kendi menfaatleri açısından yaklaşmıştır. Rusya her zaman var olan sıcak denizlere inme hayali, Ortadoğu’da nüfuz mücadelesi, bölgedeki istikrarsızlık ve doğan güç boşluğunu fırsat bilerek Esed rejimine destek vermiştir. Öyle ki 2012 yılı şubat ayında Birleşmiş Milletler’in yaptığı çağrıyla toplanan ve Esed rejiminin sokaklardan tanklarını çekmesini, ateş etmemesini konu alan karar tasarısı 13 kabul oyuna karşı Rusya ve Çin’in kararı veto etmesi sebebiyle kabul edilmemiştir. Ayrıca Rusya ve Çin’in Suriye’ye karşı tüm müdahale kararlarını veto etmesi Esed rejimini isyanlara karşı güç kullanma konusunda cesaretlendirmiştir (Topal, 2015).

Bölgede isminden sıkça söz ettiren bir diğer ülke ise Amerika Birleşik Devletleri’dir. ABD 2001’de Afganistan, 2003’te Irak’a girerek bölgeye resmen adım atmıştır. Irak’ın işgalini meşru hale getirmek ve diğer ülkelerin desteğini alabilmek adına Saddam Hüseyin’in çeşitli nükleer ve biyolojik silahlara sahip olduğu ve tüm dünyayı tehdit ettiği gibi iddialarda bulunmuş fakat savaş sonrasında bölgede herhangi bir nükleer silah bulunamadığı tespit edilmiştir. Hatta The Independent’in haberine göre bölgede nükleer silah olduğunu söyleyen ABD’nin delil niteliğinde kullandığı raporun yalan olduğu, yayınlayan kişi tarafından yıllar sonra itiraf edilmiştir. (Kale, 2021) Yine de ABD 17 Mart 2003 tarihinde Saddam Hüseyin ve ailesini 3 gün içerisinde ülkeyi terk etmesi konusunda uyarmış ve 20 Mart 2003’te ise işgal resmen başlamıştır. Böylelikle tüm bölgeyi etkileyecek istikrarsızlık ve karışıklığın temeli atılmıştır. Aynı zaman da DAESH gibi küresel bir terör örgütünün de kurulmasına zemin hazırlanmıştır. Fakat ABD Suriye meselesinde ise Beşar Esed’in geri çekilmesinden yana olmuş, hatta Suriye olayını BM Güvenlik Konseyi gündemine de ABD taşımıştır. Dönemin ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, Esed rejimine karşı bir koalisyon oluşturmak adına uluslararası çağrıda bulunmuştur. Ayrıca Fransa’nın da destekleri ile “Suriye’nin Dostları” grubunu kurmuştur (Topal, 2015).

Suriye ve Rusya arasındaki ilişkiler Sovyetler döneminden itibaren oldukça sıkı bir şekilde devam etmiştir. Öyle ki çok uzun yıllar boyunca Suriye tüm askeri teçhizatlarını Rusya'dan satın almıştır. İki ülke arasında Dostluk ve Birlik anlaşması da imzalanmıştır. Sovyet Rusya yıkıldıktan sonra ilişkiler eskisi gibi devam etmese de Putin döneminde Rusya'nın etki alanını genişletmek istemesinden dolayı ekonomik ve askeri yardımlarla birlikte yeniden iyi ilişkiler kurulmaya başlanmıştır. Arap Baharı olaylarında da Rusya tüm dünyanın tepkisine rağmen, ayaklanmanın otoriter rejimlere karşı yapıldığını söyleyerek Esed'e destek vermiştir (Özdemir, 2016)

Suriye'de yaşanan olaylarda genel olarak Çin, Rusya ve İran gibi önemli devletlerin varlığı Suriye'ye yönelik çıkarları da etkili olmuştur. Özellikle Rusya ve Çin, Birleşmiş Milletlerin harekete geçerek Güvenlik Konseyinin Esed yönetiminin değişmesi, silah yasağı ve birçok başka yaptırımın uygulanması yönünde karar almasını reddetmiş, böylece Suriye'de yaşanan insanlık dramına karşı herhangi bir adım atılamamıştır (Duran, 2011).

2.9. Suriye Türkiye İlişkileri

Türkiye Suriye'nin 877 km ile en uzun sınırına sahip komşu ülkesidir (Duran, 2011). Suriye önceden bilinenin aksine sadece bugün ki sınırları çerçevesinde yer alan bir bölge değil Antakya'dan başlayan ve daha geniş bir coğrafyayı içerisine alan bölgeydi. Birinci Dünya Savaşı sonrası yenilen ittifak devletleri arasında yer alan Osmanlı'nın sınırlarının yeniden çizilmesiyle birlikte bugün ki sınırlarının büyük çoğunluğu belirlenmiştir. Sadece Hatay 1938 yılında sonradan Türkiye'ye katılmıştır. Türkiye Suriye arasındaki ilişkiler Osmanlı'dan ayrıldığı tarihten itibaren su sorunu, Hatay sorunu, Suriye'nin PKK'ye destek vermesi ve terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye iade edilmemesi gibi sebeplerden dolayı gergin geçmiş olup, içerisinde pek çok sorun barındırmaktayken 1998 yılında imzalanan Adana Mutabakatı sonrası durum tam tersine dönmüştür (Benek, 2016). Terör örgütü PKK'ye karşı iş

birliği yapmak, güvenlik sorunlarına çözüm aramak amacıyla yapılan mutabakat için hem Türkiye’de hem de Suriye’de birçok kez toplantı yapılmıştır (Ağırakça, 2016)

Yapılan anlaşma sonrası Türkiye-Suriye ilişkileri gelişme göstermeye devam etmiştir. Esed’in Türkiye’ye yaptığı ziyaret, Türkiye’nin İsrail ve Suriye arasındaki gerginlikte barışçıl görüşmeler için yaptığı ev sahipliği, iki ülke arasında gerçekleşen serbest ticaret anlaşmaları ve vize muafiyeti gibi adımlar iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesine katkı sağlayan en önemli etkenlerdendir (Ağırakça, 2016).

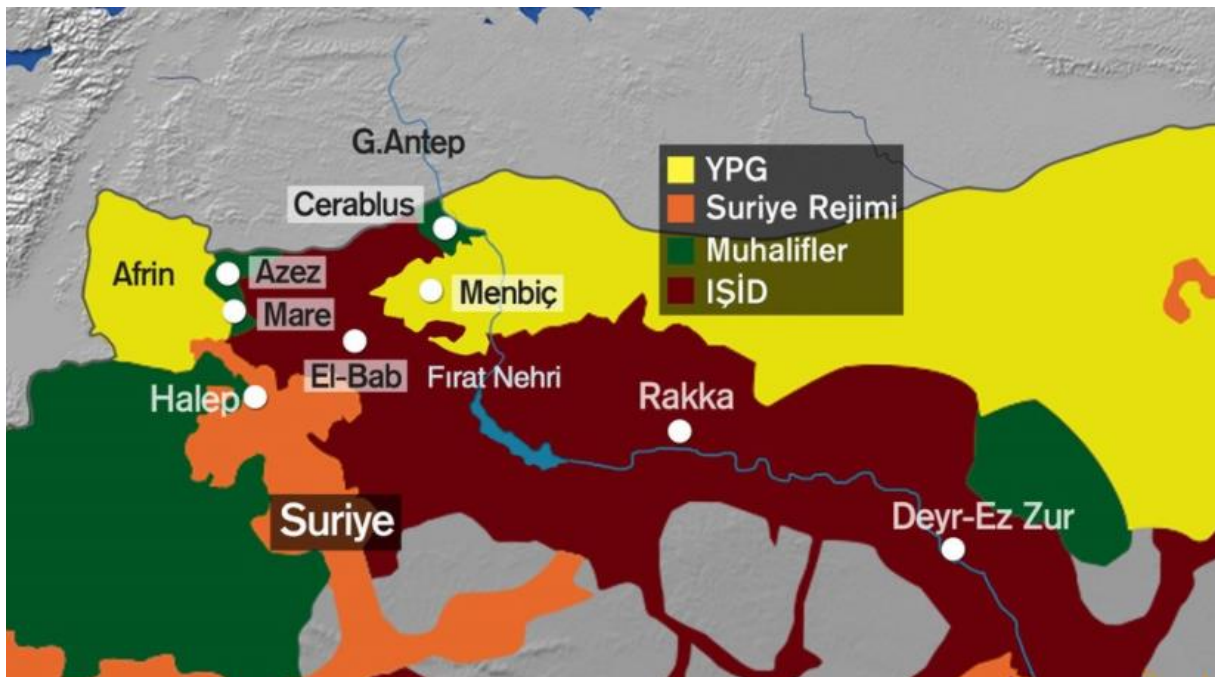
Tunus’ta başlayan halk hareketlerinin Suriye de de vuku bulması ve hemen ardından rejim güçlerinin Suriye halkına yönelik acımasız müdahalesi zaten zor toparlanmış olan Türkiye-Suriye ilişkilerini yeniden çıkmaza sürüklemiştir. Türkiye Esed yönetimine halkın taleplerini dinlemesi ve yeni reform paketleri düzenlemesi konusunda çağrılar da bulunarak askeri müdahalelere son vermesi konusunda tepki göstermiştir. Ancak Suriye’nin yapılan çağrıları göz ardı ederek, şiddet eylemlerinin dozunu giderek artırması, 2012 yılında Akdeniz üzerinde uçuş yapan Türk uçağını düşürmesi, Şanlıurfa sınırında Suriye’den gelen bombalar sonucu sivil vatandaşların ölümü sonrasında Türkiye’nin Suriye’ye karşı olan tavrı önemli ölçüde değişmiş, Türkiye artık bölgede Esed hükümetinin değişmesine yönelik aktif bir siyaset izlemeye başlamıştır (Yeltin, 2008)

Suriye’de yaşanan kriz aynı zamanda bölücü terör örgütü gruplarının da bölgedeki karışıklıktan istifade ederek kümeler halinde çoğalması ve ülke sınırlarına kadar gelerek Türkiye’nin sınır güvenliğini tehdit eden bir unsur haline gelmesiyle Suriye’de yaşanan iç savaşın artık Türkiye’nin de bir iç meselesi haline dönüşmesini sağlamıştır. Bölgede aktif olan terör örgütlerinden YPG’nin ABD ile ittifak kurması ve YPG’nin sınır hattı boyunca ilerlemesi bölgede oluşacak olası bir kürt devleti, aynı zamanda da Türkiye’nin bir terör örgütüyle komşu

olması anlamına gelmekle olacağından Türkiye'nin hem sınır hem de iç güvenliği açısından ciddi bir tehdit oluşturmuştur (Orhan, 2016)

2.10 Türkiye'nin Suriye'ye Yönelik Müdahaleleri

2010 yılında başlayan ve özellikle de Suriye’de yıllar boyunca süren iç savaş sonucu operasyona kadar gelinen süreçte Türkiye-Suriye sınır çerçevesinde ve Suriye iç bölgelerinde kümeleşen terör örgütü gruplarının yayılımı aşağıdaki haritada belirtilmiştir.

Harita 1. Fırat Kalkanı Öncesi Bölgedeki Terör Gruplarını Gösteren Harita (ntv.com, 2016)

Haritada da görüldüğü üzere önce Suriye içerisinde kümeleşen terör örgütü grupları neredeyse Türkiye Suriye sınırının tamamı boyunca adeta bir paravan haline gelmiş ve Türkiye sınırını tehdit etmeye başlamıştır.

Türkiye sınırına düşen füze ve bombalar pek çok sivilin yaşamını yitirmesine sebep olurken PKK ve DAESH ülke içerisindeki canlı bomba eylemlerine de devam etmiş ve o dönemde, yani 2016 yılında sınır bölgesinde hayatını kaybedenlerin sayısı 192'ye kadar yükselmiştir. Aynı zamanda ülke içerisinde de çeşitli eylemler hız kesmeden devam etmiştir.

Tüm bu acı olaylar Türkiye'nin Birleşmiş Millet Sözleşmesi'nin 51. Maddesine⁶ dayanarak, ülkeyi tehdit eden sınır güvenliğini sağlamak adına adım atmasına zemin hazırlamıştır (Ayvaz, 2015).

2.10.1 Fırat Kalkanı

Türkiye 24 Ağustos 2016'da Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 51. Maddesinden hareketle rejim karşıtı Özgür Suriye Ordusu'yla birlikte Fırat Kalkanı Operasyonu'nu resmen başlatmıştır. Harekat TSK resmi internet sitesinden şu şekilde duyurulmuştur: ***“Yaşanan bu saldırıları durdurmak, Meşru müdafaa kapsamında hudut güvenliğini sağlamak, bölgede istikrarın sağlanarak yerinden edilmiş Suriyeli göçmenlerin yurtlarına dönüşlerine yardımcı olmak, bölgedeki sivillerin yaşanan terör olaylarından zarar görmelerini önlemek, oluşturulmaya çalışılan terör koridoruna mani olunması maksadıyla 24 Ağustos 2016 yılında Fırat Kalkanı Harekâtı başlatılmıştır*** (Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı, 2016)

2.10.2 Zeytin Dalı

Fırat Kalkanı Harekâtı'nın başarıyla sonuçlanmasının ardından temizlenen bölgelerde sükûnet devam ederken özellikle Afrin bölgesinde çatışmalar devam etmiştir. Harita 2'de görüldüğü üzere Kilis ve Hatay arasındaki bölgede kalan Afrin ve Türkiye sınırı arası sadece 38 km olup, burada gerçekleşen eylemlerden bölge halkı ciddi bir şekilde etkilenmiştir. TSK'nın 20 Ocak 2018 tarihinde yaptığı şu açıklama ile Zeytin Dalı Harekâtı'nın resmen başladığı duyurulmuştur: “hudutlarımızda ve bölgede güvenlik ve istikrarı sağlamak maksadıyla, Suriye'nin kuzeybatısında Afrin bölgesinde, PKK/KCK/PYD-YPG ve DEAŞ'a

⁶Birleşmiş Millet Sözleşmesi 51. Madde: İşbu Andlaşmanın hiçbir hükmü, Birleşmiş Milletler Üyelerinden birinin silâhlı bir saldırmaya hedef olması halinde, Güvenlik Meclisi nüfuzları arası barış ve güvenliğin muhafazası için lüzumlu tedbirleri alıncaya kadar, tabu olan münferit veya müşterek meşru müdafaa hakkına halel getirmez. Bu meşru müdafaa hakkını kullanarak Üyelerin aldığı tedbirler derhal Güvenlik Meclisine bil dirilir ve Meclisin, işbu Andlaşmaya dayanarak milletlerarası barış ve güvenliğin muhafaza veya iadesi için lüzumlu göreceği şekilde heran hareket etmek yetki ve öde-- vne hiçbir veçhile tesir etmez.**Geçersiz kaynak belirtildi.**

mensup teröristleri etkisiz hale getirmek, dost ve kardeş bölge halkını bunların baskı ve zulmünden kurtarmak üzere, 20 Ocak 2018 saat 17.00'den itibaren “Zeytin Dalı Harekâtı” başlatılmıştır” (Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı Genel Kurmay Başkanlığı , 2018)

Harita II. Zeytin Dalı Harekâtıyla Oluşturulmak İstenen Güvenli Bölgeyi Gösteren Harita

(setav.org, 2018)

Harekatta Türk Silahlı Kuvvetleri, Fırat Kalkanında da beraber hareket ettiği ve komutanlarına ve liderlerine askeri eğitim verdiği Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) güçleriyle birlikte hareket etmiştir. Operasyon devam ederken birçok yabancı basın kanallarında operasyonun niteliği ile ilgili pek çok provokatif haber yayınlanmış, Türkiye’ye karşı cephe oluşturulmak istenmiştir. Hatta ülkemizde de yine aynı hedef doğrultusunda çalışan ve halkı sosyal medya üzerinden örgütlemeye çalışan bir grup kişi/kişiler için hukuki işlem başlatılmıştır (Sputnik News, 2018).

2.10.3 Barış Pınarı

Tarih 2019 Ekim ayına geldiğinde Türkiye’nin Suriye’de düzenleyeceği üçüncü operasyonun adımları atılmaya başlanmıştır. Türk Silahlı Kuvvetli 9 Ekim 2019’da harekatı şu şekilde duyurmuştur: *Hudut güvenliğimizi sağlamak, Suriye’nin kuzeyinde bir terör koridoru*

oluşturulmasını engellemek, DEAŞ ve PKK/YPG başta olmak üzere millî güvenliğimizi tehdit eden terörist unsurları etkisiz hale getirmek, güvenli bölge tesis ederek bölgedeki istikrarı ve ülkemizdeki Suriyelilerin evlerine güvenli, gönüllü ve saygın bir şekilde geri dönüşlerini sağlamak maksadıyla, 09 Ekim 2019 günü Fırat'ın doğusunda “Barış Pınarı Harekâtı” başlatılmıştır.

Recep Tayyip Erdoğan @RTErdogan · 9 Eki 2019

 Türkiye devlet görevlisi

Türk Silahlı Kuvvetleri'miz Suriye Milli Ordusu'yla birlikte Suriye'nin kuzeyinde PKK/YPG ve Deaş terör örgütlerine karşı [#BarışPınarıHarekati](#)'ni başlatmıştır.

Amacımız güney sınırimızda oluşturulmaya çalışılan terör koridorunu yok etmek ve bölgeye barış ve huzuru getirmektir.

 13,5 B

 49,2 B

 183,9 B

Harekatla birlikte oluşturulmaya çalışılan “güvenli bölge” ve operasyonun hedefindeki yerler aşağıdaki haritada belirtilmiştir. Bu bölgede yapılacak harekatta daha önceki operasyonda da Türkiye'yle birlikte hareket eden ÖSO unsurları da yer alacaktır. Operasyonla birlikte bölgedeki 120 km'lik alanın terör örgütlerinden arındırılması hedeflenmiştir (Kurt, 2019).

Harita III. Barış Pınarı Kapsamında Oluşturulmak İstenen Güvenli Bölgeyi Gösteren Harita

(halktv.com, 2019)

Harita 3’te görülen ve sağ yana verrev olarak taranmış bölgede operasyon öncesi PYD-YPG terör örgütü bulunmaktadır. Bölgede bulunan YPG terör örgütüne desteği bilinen ABD, Irak’ın işgali sonrasında çok sayıda askerini kaybetmesi üzerine hedeflediği bölgelerdeki çatışmalara araç olarak kullandığı çeşitli gruplar vasıtasıyla erişmek istemektedir. Bu doğrultuda da “İŞİD’le mücadele ediyorum” söylemiyle bölgedeki terör örgütlerine silahlı destek sağlamıştır (Kılıç, 2020).

Tezin konusunu oluşturan Barış Pınarı Harekâtı, başladığı gün itibariyle uluslararası basında gündemin ilk sırasına oturmuştur. Operasyon başlamadan önce Recep Tayyip Erdoğan, Trump’ı ve Putin’i arayarak operasyonla ilgili görüşmüştür. Aynı zamanda Milli Savunma Bakanlığınca ABD, Rusya, Fransa, İngiltere, İtalya, NATO ve BM operasyonla ilgili bilgilendirilmiştir (Türkten & Ekiz, 2019). Operasyonun başlaması itibariyle ülkelerin tüm basın organlarında harekât ile ilgili haberler ilk sıralarda yer almıştır. Örneğin, ABD’de faaliyet gösteren The Washington Post gazetesi bir önceki gün başlayan operasyonu 10 Ekim tarihinde “Türkiye ABD’nin müttefiklerine karşı Suriye’de savaş başlattı” manşetiyle dünyaya duyurmuştur.

Bu çalışma da haber organlarının hareketla ilgili olan twitter haberciliği üzerinde durulacak olsa da, yazılı basına da kısaca değinmek ve hareketin başlamasından itibaren yabancı birçok gazete ve dergide operasyonun ilk sıralarda yer aldığını ve manipülatif pek çok içerik kullanıldığını belirtmek gerekmektedir. Örneğin The NY Times gazetesi de haberi The Washington Post ile benzer şekilde duyurmuş, operasyonun ABD'nin müttefiklerine yönelik olduğunu vurgulamıştır. Yine İngiliz basını da Trump'ı Kürtlere ihanet etmekle suçlayarak Türkiye'nin Kürtlere yönelik saldırısı şeklinde duyurmuştur. Aslında yazılı basın üzerinden yapılan haberler de ayrı bir çalışmaya konu edilebilecek nitelikte olup, gazetelerin günlük çıkması, dergilerin ise birçoğunun aylık olması, sıcak çatışma ortamı devam ederken haber akışının çok hızlı olması ve hiçbir haber detayını kaçırmamak adına tez çalışmamız twitter üzerinden yürütülmüş olup, üçüncü bölümde twitter üzerinde yapılan araştırma detaylarına inilecektir.

3.Gereç ve Yöntem

3.1.Araştırmanın Modeli

Barış Pınarı Harekâtı Türkiye'nin Suriye'ye yönelik düzenlediği ve 2016 yılında başladığı bir dizi operasyon serisinin üçüncü basamağını oluşturmaktadır. Operasyon ilk aşamasından itibaren hem Türkiye hem de Dünya basınında gündemin ilk sıralarında yer almıştır. Yazılı basında konuya nasıl değinildiğine bir önceki bölümde çok kısa yer verilmiş olup, bu bölümde ise haber organlarının twitter hesaplarından yapılan paylaşımları içerik analizi yöntemiyle incelenecek, haberi nasıl paylaştıkları, paylaşımların detaylı analizler grafik ve tablolar halinde verilecektir.

3.1.1. Gereç ve Yöntem

Bu çalışma içerik analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup araştırmanın evrenini altı yabancı; The New York Times (ABD), The Independent (İngiltere), Agence France Presse (Fransa), Deutsche Welle (Almanya), Sputnik (Rusya), Al Jazeera (Kuveyt) dört yerli; Cumhuriyet, Sabah, Hürriyet, Sözcü haber kuruluşunun twitter hesaplarını kapsamaktadır. Bu hesaplar seçilirken ilgili dönemde hareketla ilgili yapılan paylaşımları, twitterda aktif paylaşımda bulunuyor olmaları, farklı ülkelere olmaları ve ülkemizde de farklı yayın kuruluşlarına ait hesaplardan olmaları göz önünde bulundurulmuştur. Hesapların farklı ülkelere ve farklı haber kuruluşlarından seçilmesi, karşılaştırma yapmak için olanak sağlamış, aynı zamanda özgün değerlendirmeyi de kolaylaştırmıştır. Çalışmanın twitter üzerinden yürütülmesinde son yıllarda twitter haberciliğinin yaygın kullanımı, haber akışının twitter üzerinden daha hızlı ve çok sayıda sağlanabilmesi, pek çok kanala aynı anda ve İngilizce olarak erişilebilmesi, haber organlarının yanı sıra ülke liderlerinin de twitter üzerinden aktif bir şekilde paylaşımda bulunmaları etkili olmuştur.

Araştırma içerik analizi yöntemine ve spesifik bir olay temeline dayandığından seçilen hesaplardan paylaşılan tweetler seçilirken bazı kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler şunlardır:

1. Araştırmada sadece 9-30 Ekim 2019 tarihi arasındaki paylaşımlar kullanılmıştır,

2. İlgili tarihler içerisinde sadece “Türkiye, Suriye, Türk, Kürt, Sivil, Operasyon, Harekât, Barış Pınarı, Erdoğan, Trump, Turkey, Turkish, Syrian, Kurdish, Civilian, Erdogan, Operation, Peace Spring”, etiketleri ile paylaşılan tweetler seçilmiştir. Seçilen tweetleri vermek istedikleri mesajlara göre ayırmak için Microsoft Excel programı üzerinden 21 farklı anlam kategorisi belirlenmiş ve her bir kategori bir harf ile eşleştirilmiştir. Oluşturulan kategori ve eşleştiği harf tablosu aşağıdaki gibidir.

(a)Merak Uyandırıcı	(h)Breaking News/Son Dakika	(r)Küçük düşürücü
(b)Başarı	(i)Bilgi Verici	(s) Karşıt görüş
(c)Başarısızlık	(j)Kaygı verici	(t) Kışkırtıcı
(d)Destek	(k)Uzlaştırmacı	(u) Ölüm
(e)Tehdit	(m)Meşrulaştırmak	(v) Suçlayıcı
(f)Algı Oluşturma	(o) Eleştiri	(z) Kınama
(g)Sayfaya Yönlendirme	(p) Ayırıştırıcı	

Tablo I Kategorileri Gösteren Tablo

Weber, “Basic Content Analysis” isimli kitabında içerik analizi ile ilgili şöyle demektedir: “İçerik analizi, metinden çıkarılan geçerli yorumların bir dizi işlem sonucu ortaya konulduğu bir araştırma tekniğidir. Bu yorumlar, mesajın göndereni, mesajın kendisi ve mesajın alıcısı hakkındadır (Weber, 1989).” Bu doğrultuda ilk etapta paylaşılan içeriklerin verdiği mesajları daha iyi anlamak ve ayırıştırmak adına 18 farklı anlam kategorisi ve haberin veriliş şekline göre 2 şekil kategorisi belirlenmiş ve hepsine bir harf kodu verilmiştir (örn, merak uyandırıcı kategorisi için “a”). Yukarıda verilen anlam kategorileri dikkate alınarak, iki

bağımsız araştırmacı tarafından seçilen tüm tweetler okunmuş, ilgili anlam kategorisinin harfleriyle harfleriyle kodlanmıştır. Sonrasında araştırmacıların paylaşılan tüm tweetleri önceden belirlenen kategoriler ve kodlar tablosunda yer alan harflemeleri dikkate alarak kodlandırması beklenmiştir. İlk etapta toplam tweet sayısının (2289) %20’lik kısmına denk gelen 457 adet tweet kodlanmıştır. Kodlamadan sonra kategorilerin uygunluğu kontrol edildikten sonra ikinci aşamaya geçilmiştir. Bu aşamada araştırmacılardan her ikisinin de tüm tweetleri kodlaması beklenmiştir. Kodlamalar aşaması tamamlandıktan sonra kodların birbiriyle uyuma durumu incelenmiş ve hiçbir tutarlılık sağlanamayan 152 tweet (%6,64) ise araştırmanın güvenilirliğini zedelememek adına dışarıda bırakılarak “araştırmacılar arası güvenilirlik” (intercoder reliability) sağlanmıştır. Miles ve Huberman araştırmacılar arası güvenilirliğin sağlanabilmesi için kodlama sonrasındaki görüş birliğinin (uzlaşma) %80’e yakın olması, çok büyük verilerin araştırılıyor olması halinde ise %90’dan fazla olması gerektiğini söylemiştir (B.Miles & Huberman, 1994). Araştırma içerisinde oluşan uyuşmazlıklar sonucu, dışarıdan bırakılarak uzlaşılan %93,36 tweet ise bu gerekliliği doğrular niteliktedir.

İçerik araştırması çalışmalarında araştırmacılar arası güvenilirliğin sağlanabilmesi için Daha sonra elde edilen rakamlar bir tablo haline getirilerek analiz edilmiştir. Veriler analiz edilirken en sık tekrar eden kelimeler bölümünde içerik analizi tekniklerinden birisi olan bir kelimenin ya da cümlelerin metin içerisinde kaç kez tekrarlandığının saptandığı “frekans analizi”, operasyondan bahsederken kullanılan veriler bölümünde ise bir metinde yer alan kelimeler arasındaki ilişkiyi gösteren “ilişki analizi” yöntemleri kullanılmıştır.

3.1.2.Araştırma Soruları

1. Uluslararası medya Barış Pınarı Harekatı’na ne ölçüde yer vermiştir?
2. Belirlenen süre boyunca her gazete toplamda kaç tweet atmıştır?

3. İncelenen gazetenin sıkça tekrar ettiği kelime var mıdır?
4. Belirlenen süre boyunca herhangi bir heştek ilgili bir günde kaç tweet atmıştır?
5. Operasyondan bahsederken hangi kelime/kelimeler kullanılmıştır?
6. Belirlenen gazeteler içerisinde aynı gün benzer tweetler var mıdır?
7. Harekat için “savaş” ifadesi kullanılmış mıdır?

3.1.3. Hipotez

1. Türkiye’nin ulusal güvenliğini doğrudan ilgilendiren bir operasyona, yerli basın kadar yabancı basın da ilgi göstermiştir, haber kuruluşları olumsuz algı oluşturmaya çalışmıştır,
2. Yabancı haber hesaplarında operasyonla ilgili paylaşılan tweetlerde algı oluşturuıcı ifadelerle yer verilmiştir,
3. Yabancı medya harekattan bahsederken algı uyandıran/infiyal oluşturuıcı içeriklere yer vermiştir
4. Harekât savaş olarak nitelendirilmiştir.

3.2. Analiz

3.2.1. Araştırmaya Konu Olan Gazeteler

Araştırmada yukarıda bahsedilen, harekât süresi boyunca etkin paylaşımlarda bulunan yabancı haber organları olarak The Newyork Times (ABD), The Independent (İngiltere), Ajance France Press (Fransa), Sputnik (Rusya), Deutsche Welle News (Almanya), Al Jaazera (Kuveyt), ülkemizde de Cumhuriyet, Sabah, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinin twitter hesapları seçilmiştir. Gazetelerin tweetleri belirli heştekler ve twitterın gelişmiş arama özelliği kullanılarak aratılmış, ilgili etiketi içeren her tweet araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırma detaylarına geçmeden önce seçilen gazeteler ile ilgili çok kısa bilgi vermek ve kullanılacak kategori terimlerinin ne anlama geldiğini ve nasıl kategorize edildiğini açıklamak araştırmanın güvenilirliği ve anlaşılabilirliği açısından faydalı olacaktır. Bu bağlamda tüm gazetelerle ilgili özet bilgi sağlamak adına www.wikipedia.com kaynak olarak alınmıştır.

1. The New York Times: 18 Eylül 1851 yılında kurulmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nin Washington kentinde günlük olarak basılan bir gazetedir. Ülkenin önde gelen gazeteleri arasında yer almaktadır.
2. The Independent: Birleşik Krallık'ta 1986 yılında kurulan gazete 2016 yılında basılı yayın hayatını bitirip internet gazetesi olarak yayın yapmaya devam etmiştir. Independent News & Media'nın çatısı altındadır.
3. Ajance France Presse: Fransa'da yer alan ve 1835 yılında kurulan haber ajansı Dünya'nın en büyük haber ajanslarından biridir. 150 farklı ülkede ofisi bulunmaktadır.
4. Sputnik: Rusya hükümetinin olan Rossiya Segodnya tarafından Moskova'da 10 Kasım 2014'te kurulmuştur. Pek çok farklı ülkede ofisi yer almaktadır.
5. Deutsche Welle News: Soğuk Savaş yıllarında Almanya'nın Sesi olarak bilinen gazete 3 Mayıs 1953 yılında kurulmuştur. 30 farklı dilde, radyo televizyon ve internet yayını yapmaktadır.
6. Al Jaazera: 1 Kasım 1996'da Katar'da kurulan bir haber ajansıdır. Başlangıçta sadece Arap dünyasına ilişkin haber yapıyorken, günümüzde farklı dilde başka ulusları da kapsayan haber kanalları mevcuttur.
7. Cumhuriyet: 7 Mayıs 1924 yılında Cumhuriyet Vakfı tarafından kurulmuştur. Günlük basılan ve yayımlanan gazetenin ilk sayısında gazetenin kurucusu Yunus Nabi'nin Mustafa Kemal Atatürk ile röportajı bulunmaktadır.
8. Sabah: Turkuvaz Medya Grubu'nun sahibi olduğu gazete 22 Nisan 1985 yılında kurulmuştur. Hem yazılı hem de dijital gazete olarak yayın hayatına devam etmektedir.

9. Sözcü: 27 Haziran 2007 yılında İstanbul'da kurulmuştur. Günlük olarak yayınlanmaktadır.
10. Hürriyet: Demirören Holding bünyesinde yer alan gazete 1 Mayıs 1948 yılında kurulmuştur. Günlük yayınlanan bir gazetedir.

3.2.3.Araştırmada Kullanılan Anlam ve Şekil Kategorileri

Terim anlamları araştırmaya katılacak kullanıcılar tarafından objektif ve tarafsız bir şekilde kategorize edilmesi adına Türk Dil Kurumu'nun sözlük anlamlarından yararlanılmış ve incelenecek tweetler bu anlamlar doğrultusunda kategorize edilmiştir. Her kategori için paylaşılan tweetlerden birer örnek verilecek olup bu örnekler gazetelerden rastgele seçilmiştir.

1. Merak Uyandırıcı: Merak etmesine sebep olmak, meraklandırmak. Örnek: Cumhuriyet Gazetesi 11 Ekim 2019 Fatih Portakal'dan çok konuşulacak Barış Pınarı Harekâtı Yorumu!
2. Başarı: Başarma işi, muvaffakiyet. Örnek: Sabah Gazetesi 13 Ekim 2019 Mehmetçik, Barış Pınarı Harekâtı'nın 5. gününde Tel Abyad'ı teröristlerden tamamen arındırdı. TSK tarafından kontrol altına alınan Tel Abyad'a sevkiyat da başladı. Türk tanklarının bölgeye giriş yapmasının ardından, bölge halkı Mehmetçik'i büyük sevgi ve coşkuyla karşıladı.
3. Başarısızlık: Başarısız olma durumu, muvaffakiyetsizlik.

Örnek Sözcü Gazetesi 14 Ekim 2019

Murat Muratoğlu yazdı: Şunu öğrendik ki; Türkiye 17 yıl boyunca nefret biriktirmiş. Ne dünyada ne Müslüman aleminde sevenimiz kalmamış. AKP hakikaten Cumhuriyet tarihi boyunca yapılmayanı başarmış!

4. Algı Oluşturma / Algı Yönetimi:

Örnek Deutsche Welle 15 Ekim 2019

Turkey was planning an assault on the Kurdish-controlled city. (Türkiye Kürt kontrolü altında olan bir şehre saldırı planlıyor)

5. Yönlendirme (sayfaya): Yönlendirmek işi.

Örnek: Sabah Gazetesi 16 Ekim 2019

Barış Pınarı Harekâtı ile çaresiz kalan terör örgütü PKK/YPG'ye kara propaganda desteği! İşte yalanlar ve gerçekler <https://www.sabah.com.tr/video/turkiye/baris-pinari-harekati-ile-caresiz-kalan-terror-orgutu-pkkypgye-kara-propaganda-destegi-iste-yananlar-ve-gercekler>

6. Breaking News/Son Dakika: Kitle iletişim araçlarına son anda ulaşan, toplumu yakından ilgilendiren, önemli haber.

Örnek: Hürriyet Gazetesi 11 Ekim 2019

Son dakika... Dışişleri'nden Barış Pınarı Harekâtı açıklaması

7. Bilgi Verici: Bilgilendirme: Bilgilendirmek işi Örnek: Sputnik 11 Ekim 2019 Live Updates: Turkey's offensive Peace Spring in northeastern Syria begins (Türkiye'nin, Suriye'nin kuzeydoğusundan Barış Pınarı saldırısı başlıyor)
8. Kaygı verici: Kaygı vermek: Endişelendirmek. Örnek: Ajance France Presse 23 Ekim 2019 More than 100 prisoners of the Islamic State extremist movement have escaped in Syria in the chaos since Turkey's incursion, a senior US official says (Kıdemli bir Amerikalı yetkili, 100'den fazla İslami Aşırılıkçı Hareket temsilcisi mahkûmun Suriye'de Türkiye'nin akınlarından doğan kaos ortamından yararlanarak kaçtığını söyledi.)
9. Uzlaştırma: Uzlaşmalarını sağlamak. Örnek: Hürriyet Gazetesi 22 Ekim Putin: "Bölgedeki barışı ve istikrarı, Türkler ve Suriyeliler birlikte sağlayacak. Karşılıklı saygı olmazsa bu mümkün olmayacak. Çok uzun bir çalışmadan sonra alınan karar Suriye'nin Türkiye sınırındaki sorunu çözüme kavuşturacak."
10. Meşrulaştırma: Meşru duruma getirmek Örnek: The New York Times 19 Ekim President Trump is said to be leaning in favor of a new Pentagon plan to keep a small contingent of American troops in eastern Syria to combat the Islamic State, and block the advance of Syrian government and Russian forces (Başkan

Trump'ın İslam Devletiyle (İŞİD) savaşmak ve Suriye Hükümetinin ve Rusya güçlerinin avantajlarını engellemek için Suriye'nin doğusunda küçük bir askeri birliği tutmak konusundaki yeni bir Pentagon planına eğimli olduğu (planından yana olduğu) söyleniyor.)

11. Eleştiri: Bir insanı, bir eseri, bir konuyu doğru ve yanlış yanlarını bulup, gösterme amacıyla inceleme işi, tenkit.

Örnek: Al Jazeera 26 Ekim 2019

Turkey rejects German security zone plan as 'unrealistic' (Türkiye, Alman güvenlik bölgesi planını 'gerçekçi olmadığı' gerekçesiyle reddediyor)

12. Ayırıştırıcı, Ayırıştırmak: Bütünün bozulmasına sebep olmak.

Örnek: DW News 18 Ekim 2019

Tensions rising between Denmark's Kurdish, Turkish communities over Ankara's Syria operation – reports

Danimarkadaki Kürt ve Türk gruplar arasında, Ankara'nın Suriye operasyonu ile ilgili gerginlik artıyor

13. Küçük Düşürücü, Küçük Düşürmek: Değerini ve şerefini sarsmak

Örnek: The Independent 12 Ekim 2019

Robert Fisk: The Kurds will be the tragic victims of Trump and Erdogan's idiocy

Robert Fisk: Kürtler, Trump ve Erdoğan'ın ahmaklığının trajik kurbanları olacaklar

14. Karşı Görüş: Bir teze veya iddiaya karşı getirilen yeni ve değişik önerme, karşı düşünce

Örnek: Cumhuriyet 12 Ekim 2019

Boris Johnson'dan Erdoğan'a: 'Operasyonu sonlandırın'

15. Kışkırtıcı: Bir kimseyi kötü bir iş yapması için harekete geçirmek, tahrik etmek.

Örnek: Sputnik 14 Ekim 2019

URGENT: French foreign minister calls on EU to consider Turkish arms embargo amid Syria offensive (Fransız Dışişleri Bakanı, AB'yi Türkiye'ye Suriye saldırısı sürecinde silah ambargosu uygulamaya çağırdı)

16. Ölüm: Bir insan, hayvan veya bitkide hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi,

ahiret yolculuğu, ebedi uyku, emrihak, irtihal, memmat, mevt, vefat,

Örnek: Sabah Gazetesi 17 Ekim 2019

Barış Pınarı Harekatı'nın ilk sivil şehidi Muhammed bebek anısına!

17. Suçlayıcı, Suçlamak: Bir kimsenin herhangi bir suç işlediğini öne sürmek, itham etmek.

Örnek: Sözcü 10 Ekim 2019 Erdoğan: Suudi Arabistan önce aynaya baksın. Yemen’de yaptıklarına baksın. Yemen’i yerle yeksan ettiniz. Önce siz bunun hesabını verin.
18. Kınama: Kınamak işi, ayıplama, takbih Örnek: Cumhuriyet 14 Ekim 2019 Avrupa Birliği ülkelerinden Türkiye'ye kınama

Tablo II. Kullanılan Kategori Terimlerini Gösteren Tablo

4. Bulgular

4.1. En çok Paylaşım Yapan Gazeteler

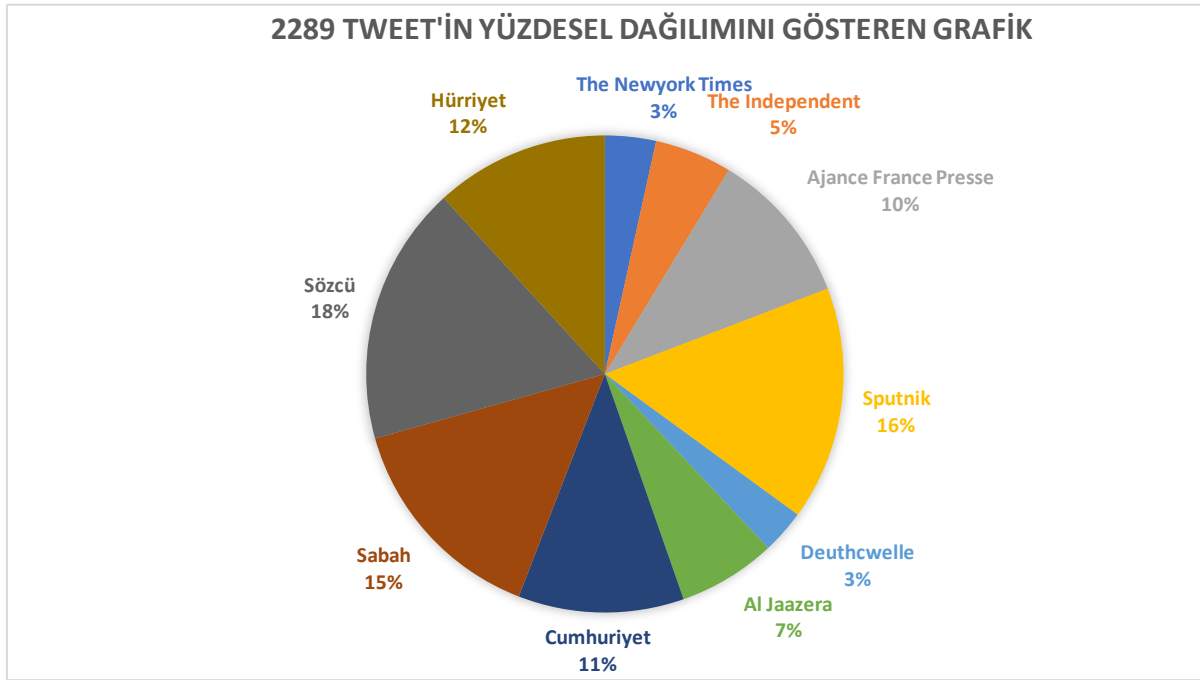
Harekatın başladığı gün olan 9 Ekim'den 30 Ekim tarihine kadar Tablo 1.'de belirtilen heşteklerle ilgili dördü Türk altısı yabancı 10 haber kanalından paylaşılan toplam tweet sayısı 2289 olarak belirlenmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri'nce yapılan açıklamaya göre harekât 23 Ekim tarihinde sonlansa da haber kanalları ve gazetelerde ilgili konu ve heşteklerle ilgili haberlerin devam etmesi sebebiyle araştırmada belirlenen tarih aralığı 9-30 Ekim arası olarak belirlenmiştir.

9-31 Ekim Tarihleri Arası Paylaşılan Toplam Tweet Sayısı	
Sözcü	402
Sputnik	363
Sabah	338
Hürriyet	270
Cumhuriyet	257
Ajance France Press	240
Al Jazeera	151
The Independent	120
The New York Times	78
DW News	68

Tablo III. Harekât Süresince Paylaşılan Tweet Adetlerini Gösteren Tablo

Tweetlerin 1267 tanesi Türk gazetelerinden, 1022 tanesi ise yabancı gazetelerden paylaşılmıştır. Tüm gazeteler arasında en çok paylaşım yapan hesap 402 adet tweet (%18) ile

Sözcü gazetesi, hemen arkasından ise 363 adet tweet (%16) ile Sputnik olmuştur. En az paylaşım yapan hesaplar ise %3 oran ve 68 adetle DW News, yine %3'lük oran ve 76 adet paylaşım ile The NY Times olmuştur. Aşağıdaki grafikte paylaşılan tweetlerin yüzdesel dağılımları verilmiş olup, paylaşım içeriklerine ayrıca değinilecektir.

Grafik I. Tweetlerin Seçilen Gazeteler Arasında Yüzdesel Dağılımını Gösteren Grafik

Grafik I'de de görüldüğü gibi harekât başladığı günden itibaren hem ülkemiz basınında hem de yabancı basında son derece ilgi görmüş, konuyla ilgili sürekli bilgi akışı sağlanmıştır. Harekât 9 Ekim 2019 tarihinde Recep Tayyip Erdoğan'ın ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin duyurusuyla başlamış ve hemen ardından ilgili tüm hesaplardan operasyonun başlamasıyla ilgili paylaşımlar yapılmıştır. Devam eden süreçte hareketin temposunun düşürmesiyle birlikte günlük tweet paylaşım sayıları azalsa da bilgi akışı yine de devam etmiştir.

4.2. Günlere Göre Yapılan Paylaşım Adetleri

Harekât süresi boyunca hem yerel hem de yabancı basın operasyona büyük ilgi göstermiş ve neredeyse her gün paylaşım yapmışlardır. Tablo IV. Harekât süresi boyunca seçilen hesapların belirlenen günlerde ilgili heştekler doğrultusunda ne kadar paylaşım yaptıklarını göstermektedir.

	9.Eki	10.Eki	11.Eki	12.Eki	13.Eki	14.Eki	15.Eki	16.Eki	17.Eki	18.Eki	19.Eki	20.Eki	21.Eki	22.Eki	23.Eki	24.Eki	25.Eki	26.Eki	27.Eki	28.Eki	29.Eki	30.Eki
The New York Times	5	2	4	2	8	6	6	6	5	4	2	1	3	4	2	2	3	1	6	3	3	2
The Independent	11	15	7	3	9	9	4	9	11	8	8	2	5	1	6	1	3	3	2	0	1	0
Agence France Presse	0	22	24	8	20	16	6	1	20	17	11	4	10	22	13	3	4	7	15	6	7	1
Sputnik	21	23	18	10	19	33	24	10	23	20	11	9	2	19	25	32	14	11	14	9	10	5
Deutsche Welle News	5	8	4	2	3	5	3	2	6	2	1	2	6	4	3	4	0	1	1	0	2	0
Al Jazeera	22	17	13	6	8	11	14	12	8	2	2	5	6	8	4	0	3	0	5	2	2	0
Cumhuriyet	0	9	22	9	13	13	26	9	32	9	5	5	13	13	21	17	4	6	0	7	9	7
Sabah	29	8	29	19	19	22	18	26	29	24	12	8	10	26	11	13	6	2	8	2	7	9
Sözcü	35	37	37	22	21	32	29	33	31	19	14	4	10	3	18	15	7	10	8	2	6	8
Hürriyet	24	30	17	2	6	10	15	12	15	13	7	7	7	36	9	10	8	7	7	4	9	9
TOPLAM	152	171	175	83	126	157	145	120	180	118	73	47	72	136	112	97	52	48	66	35	56	41

Tablo IV.

Tablo IV. Günlere Göre Paylaşılan Tweet Sayılarını Gösteren Tablo

Barış Pınarı Harekâtı 09 Ekim tarihinde başlamıştır. Paylaşım yapılan tarihler göz önüne alındığından hareketin ilk üç günü en çok paylaşımın yapıldığı dört gün arasındadır. İlk gün Agence France Presse ve Cumhuriyet paylaşımında bulunmamıştır. En çok paylaşım yapılan gün ise harekate ara verilen 17 Ekim tarihidir. Bu tarihte PKK ve YPG'ye oluşturulmak istenen güvenli bölgeden çekilmesi için 150 saatlik ara verilmiştir. Dolayısıyla hareketin istenilen hedefe ulaşması açısından son derece önemli bir gündür. Yine aynı şekilde verilen aranın son bulunduğu tarih olan 22 ve 23 Ekim tarihlerinde de paylaşım sayısı bu tarihlerin öncesindeki ve sonrasındaki birkaç güne göre daha fazla sayıdadır.

Paylaşım yapılan tüm günlere bakılacak olursa haber yoğunluğu ilk 10 günde artmış olup diğer günlerde ise daha az seyirde devam etmiştir. Yukarıda belirtildiği üzere bazı önemli tarihlerde paylaşılan tweet sayısı diğer günlere göre daha fazla olup, bazı günlerde ise bazı gazeteler tarafından hiçbir paylaşım yapılmadığı belirlenmiştir.

4.3 En Çok Kodlanan Kategoriler

Operasyon süresi boyunca paylaşılan tweetlerin hemen hepsi belirli bir etiket ile birlikte paylaşılmış ve paylaşılan bu tweetlerden de yola çıkılarak araştırmaya konu olacak heştek belirlenmiştir. Aynı zamanda da TV'de, haber gazetelerinde, sosyal medya da harekât ile alakalı en çok dikkat çekilen konu başlıkları da bu etiket seçilmesinde önemli rol oynamıştır. Aşağıdaki tabloda araştırmada kullanılan tüm etiketler belirtilmiştir. Her bir heştek her gazetenin kendi twitter hesabında “twitter Gelişmiş Arama” yöntemiyle araştırılmış ve bu etiket ile paylaşılan her tweet araştırmaya konu edinmiştir. Araştırmaya yabancı gazetelerde konu olduğu için onlarda da Türkçe konu başlıklarının İngilizce karşılıkları yine aynı yöntem ile taranmıştır.

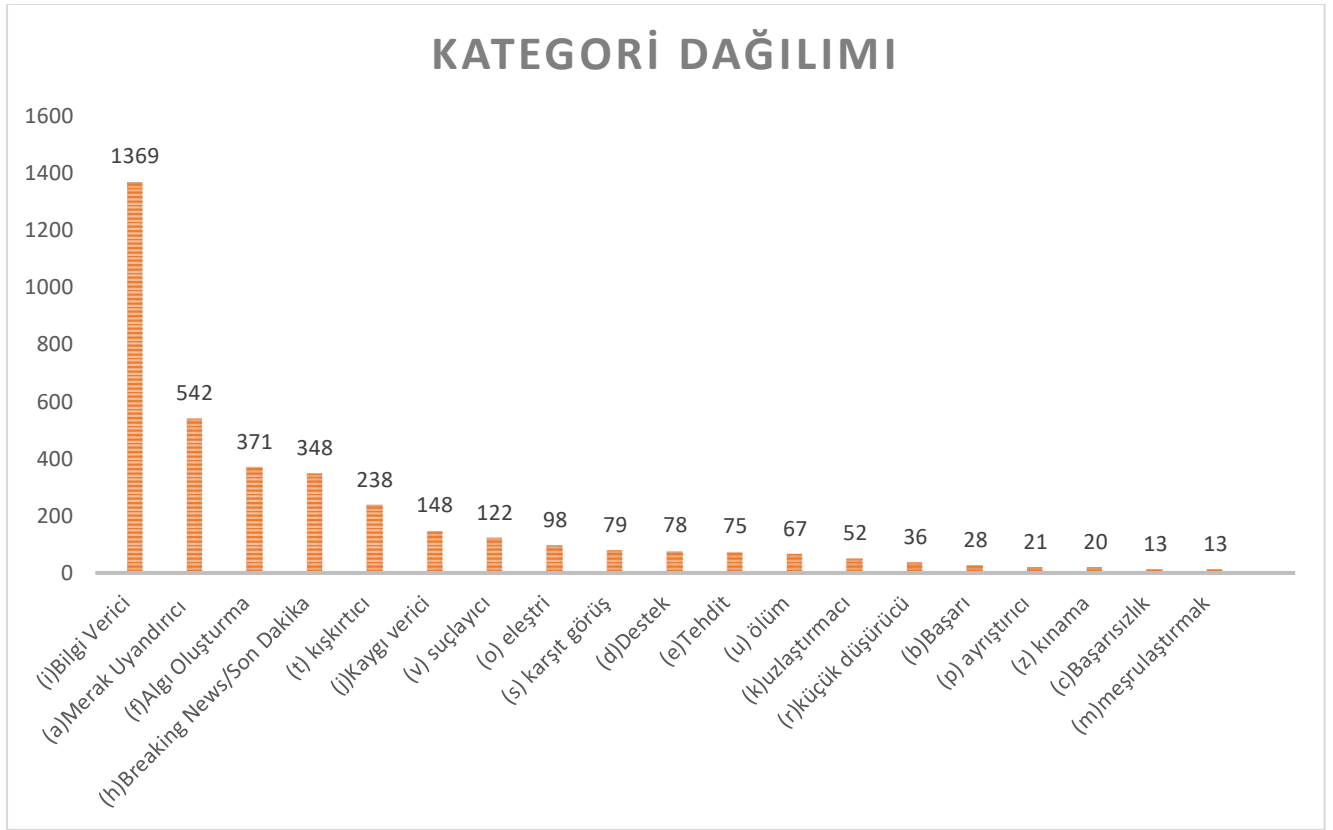
Türkçe	Barış Pınarı	Trump	Tehdit	Son Dakika
	Türkiye	Erdoğan	Türk	Ateşkes
	Suriye	Operasyon	Kürt	Saldırı
İngilizce	Peace Spring	Trump	Kurd/Kurdish	Breaking News
	Operation	Erdoğan	Threat	Ceasefire
	Assault	Turk/Turkish		

Tablo V. Operasyonda Kullanılan Heştekleri Gösteren Tablo

Yukarıda verilen etiketler doğrultusunda yapılan gelişmiş aramada çıkan paylaşımlar, 2 araştırmacı tarafından önceden belirlen ve harflendirilen kategoriler düşünülerek kodlandırılmıştır.

Örneğin: SON DAKİKA | ABD'den Türkiye'ye yaptırım hazırlığı

Verilen paylaşım örneğinde araştırmacı bu paylaşımı okuduğunda merak uyandırıcı bir ifade olduğunu düşünüyorsa “a”, kaygı verici olduğunu düşünüyorsa “j”, tehdit edici olduğunu düşünüyorsa “e” harfleriyle kodlamıştır. Eğer birden fazla şeyi aynı anda düşündürüyorsa da “a, j, e,” şeklinde kodlamıştır.

Grafik II. Kategorilerin Kaç Kez Kullanıldığını Gösteren Grafik

Grafik II’de görüldüğü üzere en çok kodlanan 5 kategori 1.bilgi verici yani (i), 2. Merak uyandırıcı (a), 3. Algı oluşturucu (f), 4. Breaking News/Son Dakika (t), 5. Kışkırtıcı (t) olarak belirlenmiştir. Burada yapılan paylaşımlar kodlanırken okuyucuda uyandırdığı duygu ve düşünce temel alınarak kodlandığından “son dakika(h)” kategorisini bu sıralamanın dışında tutarsak hemen ardından da kışkırtıcı (t) ve kaygı verici (j) kategorisi gelmektedir.

Aşağıdaki Tablo VI. hesapların tweetleri kodlanırken o hesapta en çok hangi kodun kullandığını göstermektedir. Tabloda kırmızı ile işaretli olan alanlar ilgili hesabın en çok kullanılan birinci kodu, sarı alanlar en çok kullanılan ikinci kodu, mavi olanlar ise en çok kullanılan üçüncü kodu işaret etmektedir. Burada belirtmek gerekir ki bu sıralama yapılırken, herhangi bir duygu veya düşünceyi esas alarak kodlama yapıldığından breaking news/son dakika (h) kategorisi bu sıralamaya dahil edilmemiştir.

Tablo VI. Kategorilerin Hesaplar Özelinde Kaç Kez Kullanıldığını Gösteren Tablo

	The New York Times	The Independent	Agence France Presse	Sputnik	Deutsche Welle	Al Jazeera	Cumhuriyet	Sabah	Sözcü	Hürriyet	Toplam
(i) Bilgi Verici	26	37	201	313	57	133	134	145	167	156	1369
(a) Merak Uyandırıcı	14	17	30	9	5	12	77	115	149	114	542
(f) Algı Oluşturma	33	47	66	32	30	13	25	53	63	9	371
(h) Breaking News/Son Dakika	11	0	100	66	2	6	29	35	58	41	348
(t) kışkırtıcı	29	58	40	33	22	8	18	7	20	3	238
HAKEM (ğ)	5	4	11	35	7	7	34	0	42	7	152
(j) Kaygı verici	25	32	38	19	10	8	7	0	8	1	148
(v) suçlayıcı	13	22	32	13	13	2	5	10	9	3	122
(o) eleştiri	7	9	3	17	11	3	8	4	26	10	98
(s) karşıt görüş	7	11	7	11	11	12	6	1	8	5	79
(d) Destek	0	2	4	0	0	0	2	46	16	8	78
(e) Tehdit	6	7	12	15	3	3	15	4	6	4	75
(u) ölüm	5	0	13	10	2	7	8	7	6	9	67
(k) uzlaştırmacı	1	1	11	11	1	5	6	9	3	4	52
(r) küçük düşürücü	6	11	3	4	0	1	3	2	6	0	36
(b) Başarı	5	1	3	1	1	1	0	12	2	2	28
(p) ayrıştırıcı	4	5	5	1	2	1	0	1	2	0	21
(z) kınama	0	0	4	8	0	1	2	1	2	2	20
(c) Başarısızlık	8	3	1	1	0	0	0	0	0	0	13
(m) meşrulaştırmak	3	1	2	2	0	1	0	3	0	1	13

Tablo VI.

Elde edilen verilen ve yukarıdaki tablo dahilinde tüm paylaşımlar incelendiğinde hesaplardan sekizinin en çok kodladığı ilk kategori “bilgi verici (i)” kategorisi iken, The Newyork Times hesabının paylaşımlarında en çok “algı oluşturun (f), The Independent hesabının paylaşımlarında ise “kışkırtıcı (t) kategorisi kodlanmıştır. Diğer hesaplarda ise f ve t kategorileri diğer yabancı hesaplarda ikinci ya da üçüncü en çok kodlanan kategori olarak sıralamaya dahil olurken sadece Al Jazeera’nın paylaşımlarında üçüncü sırada “karşıt görüş (s)” kategorisi yer almıştır. Türk gazetelerinin hepsinde ikinci sırada “merak uyandırıcı (a)” kategorisi yer alırken üçüncü sırada Cumhuriyet, Sözcü ve Sabah gazetelerinde algı oluşturun (f), Hürriyet gazetesinde ise eleştiri (o) kategorisi yer almıştır.

4.4. En Sık Tekrar Eden Kelimeler

9-31 Ekim tarihleri aralığında tüm hesaplardan yapılan paylaşımlara bakıldığında bazı kelimelerin çok sık tekrar edildiği görülmüş ve frekans analizi yönetimi kullanılarak tekrar eden kelimelerin sayısal değerleri ortaya çıkarılmıştır. Tekrar eden kelimeler hesaplara göre değişkenlik göstermekle birlikte yabancı ve ülkemiz kaynaklı hesaplarda ortaklaşan ve ayrışan bazı noktalar da olmuştur. Ayrışan bu kelimeler aşağıdaki tabloda (Tablo VII.) gösterilmiştir.

Tablo VII. tüm hesapların ilgili tarihlerdeki belirlenen heşteklerle yapılan paylaşımlarında 3’ten çok kez tekrar eden kelimeleri göstermektedir. Tüm yabancı hesaplarda ilk 3 sırada (sıra numarası değişkenlik gösterebilir) Türkiye, Suriye ve Kürt kelimeleri en çok tekrar eden kelimeler olmuştur. Türk gazeteleri hesaplarından yapılan paylaşımlarda da Türkiye, Erdoğan, Trump, Barış Pınarı, Harekât kelimeleri en çok tekrar eden ilk 5 kelime arasında yer almaktadır. Yabancı hesaplarda ilk 3 içerisinde yer alan Kürt kelimesi, Türk gazetelerinde en çok 7 kez tekrar edilmiştir. Dört yabancı gazetede 4. sırada yer alan ve “saldırı” anlamına gelen “offensive” kelimesi ise diğer yabancı gazetede hiç kullanılmamıştır. Türk

gazetelerinde aynı kelime Türkçe olarak aratılmış Sözcü Gazetesi paylaşımlarında 6, Hürriyet Gazetesi paylaşımlarında 3 kez tekrar etmiştir. Diğer Türk gazetelerinde bir ve iki kez kullandığı için dikkate alınmamıştır.

Tablo VII. Hesaplarda En Çok Tekrar Eden Kelimeleri Gösteren Tablo

The New York Times	The Independent	Agence France Presse	Sputnik	Deutsche Welle News	Al Jazeera	Cumhuriyet	Sabah	Sözcü	Hürriyet
Syria	61	Syria	217	314	Turkey/Turkish	118	78 Barış Pınarı	151 Türkiye	169 Erdoğan
Turkey/Turkish	53	Turkey/Turkish	179	211	Syria	116	64 Başkan	118 Barış Pınarı	133 Türk
Kurd/Kurdish	35	Kurd/Kurdish	114	67	Operation	36	50 Harekat	118 Trump	100 Barış Pınarı
Attack	9	Offensive	45	64	Kurd/Kurdish	31	36 Erdoğan	110 Erdoğan	87 Trump
Invasion	8	Troop	28	38	Offensive	15	29 Türk	104 ABD	77 Suriye
Ceasefire	7	Death / dead	24	26	Fight	8	27 ABD	70 Suriye	59 ABD
Allies	7	War	22	26	Kill	4	14 Destek	42 PKK	23 YPG
Operation	6	Operation	21	21	Safe zone	7	9 Trump	42 YPG	23 Rusya
Sanction	6	Assault	20	21	Civil	4	8 Terörist	33 Asker	22 PKK
Incursion	4	Kill	18	17	Bomb	4	7 Suriye	27 Destek	22 Destek
Assault	3	Civil	17	16	Threat	4	5 YPG	26 Rusya	19 Asker
Bomb	3	Islamic state	16	14	Sanction	4	5 PKK	23 Operasyon	17 Kürt
Kill	3	Ceasefire	14	13	Refugee	4	5 Asker	16 Yaptırım	15 Operasyon
		Sanction	13	11	Suspend	3	5 Rusya	15 Tehdit	8 Yaptırım
		Threat	12	10	Ceasefire	3	3 Operasyon	13 Kürt	7
		Attack	11	9	Attack	3	Mehmetçik	12 Ambargo	6
		Damascus	10	9			Düşman	5 Sivil	3
		Announce	10	8			Kürt	4 bomba	3
		Safe zone	9	8			Tehdit	3	
		Jihad	7	8					
		Condemn	7	8					
		Terrorist	6	6					
		Refugee	5	5					
		Suspend	5	5					
		Prisoner	5	5					
		Bomb	4	5					
		Embargo	3	5					
				4					
				4					
				4					
				3					

Tablo VII.

4.5. Operasyondan Bahsederken Kullanılan Kelimeler

Recep Tayyip Erdoğan düzenlenen harekâta Barış Pınarı isminin verilmesini Suriye bölgesinde yer alan ve Ayn El Arap, Resulayn, Ayn İsa gibi pek çok pınarın var olmasına ve hareketin bölgede barışı tesis etmek için yapılmasından kaynaklı Barış Pınarı isminin verildiği söylemiştir (TRTHaber, 2019).

Yapılan tüm paylaşımlar incelendiğinden Türk gazeteleri hesaplarından yapılan paylaşımlarda Barış Pınarı Harekâtı için diğerlerinden farklılaşan bir ifade kullanılmayıp, harekât ya da operasyon kelimeleri seçilmiştir. Yabancı hesaplarda ise tamamen farklı bir durum gözlemlenmiştir.

The Newyork Times	The Independent	Agence France Presse	Sputnik	DW News	Al Jazeera
Turkish military operation	Turkey's invasion	Turkish attack	Turkish offensive	All-out war	Imminent attack
Assault	Turkey's military offensive	Syria offensive	Military Operation	Turkey's military invasion	Military Operation
Military incursion	Military Operaiton	Turkish offensive	Operation	Ankara's offensive	Operation against Kurdish YPG fighters
Attack	Military Offensive	Turkey assault	North Syria Operation	Ground offensive	Turkish attacks
Turkey's military strike	Turkey Military Operation	Assault	Offensive in North Syria	Turkish bombardment	"Operation Peace Spring"
Turkey's assault	Turkey's attack	Turkish invasion	Turkey's Syria Operation	Turkey's offensive	Turkish bombing
Turkish invasion	Turkey's offensive	Syria Operation	Offensive	Turkey's Syria incursion	Turkeys ground offensive
Turkey invade	Turkish operation	Turkish ground attack	"Operation Peace Spring"	Turkye's incursion	Turkish operation
Situation	Turkey's Syria offensive	Turkish assault	Turkey's Offensive	Turkish military operation	Syria operation
Invasion	Syria invasion	Turkish bombardment		Assault	Turkey military operation
Turkish incursion	Turkish offensive	Turkish operation			Assault
		Turkish military operation			Turkey's military operation
		Turkey's Syria offensive			Turkey-Syria military operation
		Turkey's aggression			Syria offensive
		Turkish air strike			Syria's war
		Turkey's incursion			

Tablo VIII. Operasyondan Bahsederken Kullanılan Kelimleri Gösteren Tablo

Yukarıdaki tabloda araştırmaya konu olan yabancı hesaplarında operasyon için kullanılan ifadeler yer almaktadır. Genel olarak bakıldığında Barış Pınarı Harekâtı ifadesine sadece Sputnik ve Al Jazeera'da birer kez rastlanmıştır. Diğer hesaplarda ise bu ifadeye yer verilmemiştir. Harekât için seçilen kelimeler ise şu şekildedir: Military operation, attack, assault, incursion, invasion, invade, offensive, bombardment, all-out war, war. Yapılan

paylaşımlarda tek bir ifadeye yer verilmemiş olup, Tablo.1.5’te her gazete için verilen ifadeler kendi aralarında değişkenlik gösterilerek kullanılmıştır. Kullanılan kelimelerin anlamlarını daha iyi kavramak adına Türkçe anlamlarını da paylaşmak daha doğru olacaktır⁷.

1. Military Operation: Askerî harekât, askeri operasyon

2. Attack: Saldırmak, hücum etmek

3. Assault: Saldırmak, saldırı

4. Incursion: İstila

5. Invasion- Invade: İstila

6. Offensive: Saldırı

7. Bombardment: Bombardement

8. All-out War: Topyekün Savaş

9. War: Savaş

Kullanılan kelimelerin birbiriyle olan ilişkilerine bakıldığından Türkiye ve askeri kelimelerinin “saldırı, istila, bombardıman, savaş” gibi kelimelerle ilişkilendirilerek kullanıldığı görülmüştür.

4.6. Tehdit İddiaları

Hareket süresi boyunca ABD başta olmak üzere pek çok ülkeden Türkiye’ye yönelik çeşitli yaptırım kararları ilan edilmiş olup, Türkiye başta ekonomik olmak üzere pek çok yaptırım kararıyla tehdit edilmiştir (DWNews, 2019). Tehdit iddiaları twitter hesaplarına da

⁷ Tureng İngilizce Türkçe Online Sözlük <https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/all%20out%20war>

yansıymış olup, bu iddialara bazı hesaplarda yer verilirken bazı hesaplarda hiç yer verilmemiştir. Sabah Gazetesi hesabında ise paylaşılan tehdit unsuru diğer gazetelere göre farklılaşmıştır.

	The NY Times	The Independent	AFP	Sputnik	DW News	AJ	Cumhuriyet	Sabah	Sözcü	Hürriyet	Toplam
(e)Tehdit	6	7	12	15	3	3	15	4	6	4	75

Tablo IX. Tehdit İçerikli Haberleri Gösteren Tablo

Tablo VIII tüm gazetelerden paylaşılan ve tehdit (e) kategorisi ile kodlanan tweet sayılarını vermektedir. Tabloda görüldüğü üzere tehdit iddialarına en çok yer veren gazeteler sırasıyla Cumhuriyet 15, Sputnik 15, Agence France Presse 12, The Independent 7, The Newyork Times 6, Sözcü 6, Sabah 4, Hürriyet 4, Deutsche Welle 3, Al Jazeera 3 olmuştur. Bu kategoride paylaşılan tweetlerden bazıları ise şu şekildedir.

- Breaking News: President Trump said he was halting trade negotiations with Turkey and increasing sanctions in response to the Turkish invasion of Syria
TR: Son Dakika: Başkan Trump, Türkiye'nin Suriye işgaline yanıt olarak Türkiye ile ticari müzakereleri durdurduğunu ve yaptırımları artırdığını söyledi
- Trump administration announces new sanctions on **Turkey**
TR: Trump yönetimi Türkiye'ye yönelik yeni yaptırımları duyurdu
- BREAKING: France suspends arms exports to Turkey over Syria offensive, government says
TR: Fransa, Suriye saldırısı nedeniyle Türkiye'ye silah ihracatını askıya aldı
- BREAKING: **Erdogan** warns he'll 'open doors' for Syrian refugees to Europe if EU deems Turkish op an occupation
TR: Son Dakika: Erdoğan, AB'nin operasyonu işgal diye nitelendirmesi durumunda Suriye'li mültecilere Avrupa'nın kapılarını açmakla uyardı

- Sanctions against Turkey are on the table, but no drastic decisions are expected during today's meeting of EU foreign ministers

TR: Türkiye'ye yönelik yaptırımlar masada ancak AB Dış İşleri Bakanlığı'nın bugünkü toplantısında sert kararlar beklenmiyor

- Trump hits Turkey with sanctions, calls for ceasefire in northeastern Syria (

TR: Trump Türkiye'yi yaptırımlarla vurarak, Suriye'nin kuzeydoğusunda ateşkes çağrısında bulundu

Tehdit kategorisinde yabancı gazetelerden paylaşılan tweetlerdeki ortak nokta Türkiye'ye yönelik olarak ekonomik ve askeri yaptırımlar olmakla birlikte, Türkiye tarafında yöneltilen tehdit paylaşımlarında ise tek konu Suriye'li mülteciler olmuştur. Türk hesaplarından yapılan paylaşımlarda da tehdit unsurları yine benzer şekilde ekonomik ve askeri olmakla birlikte Sabah Gazetesi'nde farklılaşmaktadır. Bu gazetede Türkiye'nin diğer ülkelere karşı olan tehdit söylemlerine yer verilmiştir. Bu paylaşımlar ise şu şekildedir:

- Başkan Erdoğan, teröristlere destek verenlere seslendi: Bu devran elbet bir gün dönecek. Yarın öbür gün siz de bizimle benzer sıkıntılar yaşayacaksınız. O zaman göreceğiz.
- Başkan Erdoğan: Olursa olur, olmazsa 120 saatin sonunda kaldığımız yerden devam eder, teröristlerin başını ezmeyi sürdürürüz.
- Başkan Erdoğan'dan Muhammed'in ailesine: "kanını yerde bırakmayacağız"

Yukarıda örnekleri verilen paylaşımlarda da görüldüğü üzere Sabah Gazetesi tarafından paylaşılan ve tehdit (e) kategorisinde kodlanan tweetlerin hepsi Türkiye'nin operasyona destek vermeyenlere, ya da teröre destek verenlere yönelik olduğu görülmüştür.

Türk Gazeteleri içerisinde "e" kategorisi en çok kodlanan gazete olan Cumhuriyet Gazetesi olmuştur. Cumhuriyet Gazetesi'nin paylaşımlarında 15 kez "e" kategorisi kodlanmış olup

bunların 12 tanesinde Türkiye'ye yönelik tehditlere, 3 tanesinde ise Türkiye'den yönelen tehditlere yer verilmiştir. Cumhuriyet Gazetesi'nin paylaştığı bazı içerikler aşağıdaki gibidir:

- Trump Türkiye'yi yine tehdit etti: Çok az ülkenin gördüğü türden yaptırımlar uygularız
- Trump, Türkiye'yi bir kez daha tehdit etti!
- Fransa: Türkiye'ye yönelik AB yaptırımları masada
- Erdoğan'dan AB'ye: Tutuşmayın vakti saati gelince bu kapılar da açılır

4.7. Benzer İçerikler ve Kullanılan Haber Dili

Belirlenen tarihlerde yapılan paylaşımlar kodlanırken bazı günlerde verilen haberlerin birbiriyle çok benzer niteliklerde olduğu fakat haber dili açısından farklılaştıkları gözlemlenmiştir. Bu bağlamda hem Türk haber hesaplarından hem de yabancı hesaplardan yapılan bazı paylaşımları inceleyecek olursak;

- The New York Times: President Trump on Wednesday called a Turkish military operation along the Syrian border “a bad idea,” as Republican lawmakers, led by Senator Lindsey Graham, called it “a disaster in the making” and were far more critical of the incursion

TR:Başkan Trump çarşamba günü Türkiye'nin Suriye sınırı boyunca uyguladığı harekatı “ kötü bir fikir” olarak adlandırdı. Cumhuriyetçi Milletvekillerinin temsilcisi durumundaki senatör Lindsey Graham ise “yapım aşamasında bir felaket” nitelemesi ile harekâtı daha fazla eleştirdi.

- The Independent: Trump calls Turkey's military offensive in Syria 'a bad idea' after allowing invasion

TR: Trump Türkiye'nin Suriye askeri saldırısına izin verdikten sonra saldırıyı kötü bir fikir olarak nitelendirdi

- Al Jazeera: LIVE: All the latest on Turkey's ground offensive in northern Syria. President Trump said in a statement the US did not "endorse this attack" and had "made it clear to Turkey that this operation is a bad idea".

TR: Türkiye'nin, Suriye'nin kuzeyinde başlattığı kara harekatıyla ilgili son gelişmeler. Başkan Trump yaptığı açıklamada Amerika'nın bu saldırıyı onaylamadığını ve kötü bir fikir olduğunu açıkça belirttiğini söyledi

- Sputnik: BREAKING: Trump calls Turkey's operation in Syria a 'bad idea'

TR: Trump Türkiye'nin Suriye'deki operasyonunu kötü bir fikir olarak nitelendirdi.

- Cumhuriyet: SON DAKİKA! Barış Pınarı Harekatı'nda 5. gün: Tel Abyad tamamen alındı
- Sabah: Mehmetçik, Barış Pınarı Harekatı'nın 5. gününde Tel Abyad'ı teröristlerden tamamen arındırdı. TSK tarafından kontrol altına alınan Tel Abyad'a sevkiyat da başladı. Türk tanklarının bölgeye giriş yapmasının ardından, bölge halkı Mehmetçik'i büyük sevgi ve coşkuyla karşıladı.
- Sözcü: Barış Pınarı Harekatı'nda son dakika gelişmesi... SMO: Tel Abyad'ı PKK/PYD'den aldık

Hem Türk hem de yabancı gazetelere bakıldığında aynı haberlerin farklı ifadelerle paylaşıldığı görülmüştür.

5. Tartışma

Barış Pınarı Harekâtının yapıldığı tarihlerde hem yerli hem de yabancı basın operasyona büyük önem göstermiş, seçilen tüm hesaplar belirlenen etiketlerle twitter hesaplarından paylaşımda bulunmuştur. Paylaşılan tweet sayısı aslında bu hesapların operasyona olan ilgilerini göstermekte olup yerli basın kadar yabancı basının da konu üzerinde önemle durduğu gözlemlenmiştir. Operasyon süresi boyunca paylaşılan 2289 adet tweetin 1267 (%55) tanesinin Türk hesaplarından, 1022 (%45) tanesinin ise yabancı hesaplardan paylaşılmış olması yabancı basının da konunun üzerinde önemle durduğunu göstermektedir. Hatta Rusya merkezli Sputnik hesabından yapılan paylaşım sayısı 3 Türk hesabından yapılan paylaşım sayısından daha fazladır. Diğer yabancı hesaplar içerisinde de operasyonla ilgili en çok paylaşım yapan hesap Sputnik olmuştur. Anadolu Ajansı tarafından yapılan bir habere göre Suriye’de gerçekleştirilen operasyon Rusya’nın Orta Doğu çıkarları için büyük öneme sahiptir (Güler, 2019). Bu sebeple diğer ülkelerden daha çok üzerinde durulduğu düşünülebilir. Aynı zamanda bu durum ilgili hesabın twitter kullanım pratiği ile de ilgili olabilir.

Girgin’in 1998 yılında derlediği Haber Yazma Teknikleri eserinde haberi şu şekilde tanımlamıştır: Bir kişi, bir yer, bir olay hakkında bilgi verir, bir olayla ilgili rapor verir, bir durum, olay ya da olgu hakkında edinilen bilgiyi aktarır, herhangi bir olay ile ilgili yeni bilgi, bazen de özet bilgidir. Dolayısıyla haberciliğin doğası gereği yani var oluş biçimi temelde bilgi vermek olduğundan bu kategorinin en çok kodlanan kategori olması beklenen bir durumdur. Barış Pınarı Harekâtının ulus ötesi bir operasyon olmasının hem Türk basınında hem de yabancı yazılı ve internet basınında günlerce konuşulmasına sebep olduğu değerlendirilmiştir. Twitter’da güncel bilgiye erişim kolaylığı sağlamak, dikkat çekmek adına #BarışPınarı, #BarışPınarıHarekatı, #Operation, #OperationofPeaceSpring, #PeaceSpring etiketleri oluşturulmuş ve bu etiketler gündemde ilk sıralarda yer almıştır. Bu sayede, bu etiketlerle

birlikte operasyonla ilgili son dakika haberi almak isteyen herkes ilgili etikete tıkladığında en güncel paylaşımlara ulaşabilmiştir.

Günlere göre yapılan paylaşımlar incelendiğinde yapılan paylaşımların %62'sinin hareketin ilk 10 gününde yapıldığı görülmüştür. Konu ile ilgili olan ve araştırmaya dahil olan her paylaşım bir haber niteliğindedir. Haberin öznesi bilinmeyendir. Bilinmeyeni doğru, yalın, hızlı ve açık bir şekilde aktarmak, haberi yapan ve okuyan için son derece önemlidir (Zinderen & Yurdigul, 2012). Özellikle toplumu ve ülkenin geleceğini ilgilendiren bir konuda bilgi alma isteği herhangi bir konuya göre daha fazla olacağından bu konular hakkında bilgi verme eğiliminin de daha fazla olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla hareketin henüz sıcak haber niteliğinde olduğu, diplomasi trafiğinin ve uluslararası siyasi gerilimin yüksek olduğu bu günlerde paylaşılan haber sayısının yüksek olması beklenen bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle harekatta 150 saatlik aranın verildiği tarih olan 17 Ekim tarihine kadar geçen süreçte paylaşım yoğunluğunun da diğer günler dikkate alındığında daha yoğun olması bu düşüncüyü doğrular niteliktedir.

Haber genel olarak somut bir olay ya da merak edilen herhangi bir unsur temeline dayanmaktadır. Bu sebeple bazı sorular haber çerçevesinde cevap aranan ve merak edilen unsurlardır. Bu unsurlar 5N1K haberciliği olarak adlandırılan ne, nerede, neden, nasıl, ne zaman ve kim sorularıdır. Oktay'a göre haber merak ve bilme arzusu sonucunda ortaya çıkmıştır (Oktay, 1995). Bu bağlamda da twitter'in sosyalleşmek, bilgi edinmek, haber almak, güncel kalmak gibi isteklerle kullanıldığı düşünülmektedir.

Twitter'da 106 milyon paylaşımı içeren bir araştırmada paylaşılan içeriklerin % 85'inin haber nitelikli, haber içeren paylaşımlar olduğu belirlenmiştir (Kwak, Lee, Park, & Moon, 2010). Bu bilgi ışında da günümüzde twitter'ın pek çok kullanıcı tarafından haber vermek, bilgi akışı sağlamak gibi amaçlarla kullanıldığı söylenebilir. Aynı zamanda bazı çalışmalarda

twitter'ın bilgi vermek ve bilgi edinmenin yanı sıra okuyucularla daha sıkı ilişki kurmak adına bir araç olarak kullanıldığı belirtilmektedir. twitter'ın hızlı bilgi akışı yönünden bu kadar güçlü olduğu durumda kullanıcıların twitter'ı adeta bir bilgi edinme portalı gibi kullanmaları beklenen bir durum olmaktadır. Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili yapılan paylaşımlar da bu bilgileri doğrular nitelikte bir sonuç elde edilmiş olup, paylaşılan 2289 tweetten 1369'u (%31) bilgi verici (i) olarak kodlanmış ve bu kategori 9 gazetede en çok kodlanan kategori olmuştur. Bununla birlikte merak uyandırıcı (a) kategorisi de 542 kez kodlanmış ve kodlanma açısından ikinci sırada yer almıştır. İnsan hayatında merak unsurunun karşılanması'nın önemini bilen basın organlarının konuyu bu beklentiyi karşılayacak şekilde ele aldığını düşündürmektedir.

Twitter'da paylaşılan tweetlerde maksimum kullanılan karakter sayısı 280 olduğundan yazılan her bir kelime, kullanılan noktalama işareti ve cümle yapısı oldukça önemlidir. Sınırlı karakter sayısı içerisinde verilmek istenen mesaj okuyucuya en doğru kelime ve ifadelerle verilmeli, okuyucu cümleyi ilk okuduğu andan itibaren zihninde anlamlandırmalıdır. Bu sebeple haberi yazarken seçilen kelimeler yani aslında söylem oldukça önemlidir. Hem karakter sayısının sınırlı olduğu hem de hızlı bilgi akışının adeta yarışa dönüştüğü günümüzde paylaşılan içerikler son derece yalın bir şekilde, anlam kargaşası oluşturmada ve anlaşılabilirlik maksimum düzeyde tutularak verilmelidir (Zinderen & Yurdigul, 2012). Aynı zamanda da merak uyandırıcı olmalı ki okuyucuyu habere çekebilsin. Geleneksel medya da özellikle gazetelerin ilgi toplama noktasını manşet ya da sür manşet kısmında oluşturup tiraj verileriyle ölçtüğü, modern medyada ise bu verinin çeşitli istatistik yöntemleriyle, haberin görüntülenme ve tıklanma sayıları elde edilerek ölçüldüğü bilinmektedir. Bu doğrultuda paylaşılan tweetlerin merak uyandırıcı olması son derece önemli iken bunu en iyi sağlayanların Türk gazeteleri olduğu görülmüştür. Paylaşılan merak uyandırıcı %83.4'ü Türk gazetelerinden paylaşılmıştır.

Bilgi verici ve merak uyandırıcı kategorileri haber yapma teknikleri ile doğrudan ilgili olduğundan elde edilen bulgular şarşırtıcı gelmemektedir, fakat sıralamada hemen sonrasında gelen kategorilerde elde edilen bulgular bu iki kategoriden farklıdır.

Tüm tweetler incelendiğinde algı oluşturuıcı kategorisi her iki araştırmacı tarafından da toplamda 371 kez kodlanmıştır (bkz.Tablo VI.). Paylaşılan içeriklerin detayına inildiğinde ise vurgulanmak istenen bazı düşüncelerin olduğu belirlenmiştir. Örneğin algı oluşturuıcı kategorisi bir yana özellikle yabancı hesaplarda “Kürt” kelimesi en çok tekrar edilen kelimeler arasına girmiştir (bkz.Tablo VI.). Yabancı basın organlarında Kürt kelimesinin çok sıklıkla verilmesi hareketin Türkiye için terör tehdidi oluşturan gruplara değilde Kürt halkına karşı yapıldığı algısını oluşturmaya yönelik bir tercih olduğunu düşünmekteyiz.

Kaynak: (Ajansı, 2019)

Anadolu Ajansı tarafından paylaşılan bir haberde twitter’da Barış Pınarı Harekatı ile ilgili paylaşılan bir içerikte #kurdishgenocide, #erdogangenociation heştekleri kullanılarak paylaşım yapılmıştır. Paylaşılan tüm içerikler incenirken The New York Times gazetesinde algı oluşturuıcı (f) kategorisinin diğer tüm kategorilerden daha çok kodlandığı gözlemlenmiştir. Bu

haber organının hareketin ilk günü yayımlanan gazetesinin ilk sayfası ve twitter hesabındaki ilk tweeti şu şekildedir:

Yapılan ilk gün paylaşımlarında hem gazetede hem de araştırmaya konu olan @nytimes twitter hesabında Kürt etnik kimliğinin vurgulandığı görülmüştür. Aynı zamanda hesaptan yapılan diğer paylaşımlarda da aynı vurgu 35 kez tekrarlanmıştır (bkz.Tablo VII). Hesaptan yapılan diğer paylaşımlardan aşağıda örnek olarak verilen tweet değerlendirildiğinde haber organının harekate destek vermediği görülmektedir

- Turkey vowed to move ahead with plans to invade northeastern Syria, which a US-backed Kurdish militia warned would cause a “humanitarian catastrophe”

TR: Türkiye, Amerika destekli Kürt milislerin “insani felakete” yol açacağı konusunda uyarı yaptığı kuzeydoğu Suriye’ye doğru işgal etme planlarında ilerleme sözü verdi.

- "Mr. Erdogan’s war is an ethnonationalist attack on Kurdish people and their aspirations, and an attempt at using Turkish military might to engineer demographic changes on land that belongs to more than one nation," writes Rosa Burc

Sayın Erdoğan'ın savaşı, Kürt halkına ve onların özlemlerine yönelik etno-milliyetçi bir saldırı ve Türk ordusunun gücünü kullanarak birden fazla ulusa ait olan topraklarda demografik değişiklikler yapmaya yönelik girişimidir" diye yazıyor Rosa Burc.

Diğer yabancı hesaplardan paylaşılan benzer içerikler de aşağıdaki gibidir:

- The Independent: As a US military veteran, Trump's betrayal of Kurds in Syria Forrifies me

TR: Bir eski ABD askeri olarak, Trump'ın Suriye'deki Kürtlere ihaneti beni korkutuyor

- DW News: Germanys is home to upwards of two million people of Kurdish and/or Turkish heritage. Kurdish leaders in Germany say Berlin needs to up the pressure on Ankara to stop all-out war.

TR: Almanya iki milyondan fazla Kürt/Türk' e ev sahipliği yapıyor. Almanya'daki Kürtler topyekün savaşı durdurması için Berlin'in Ankara'ya baskı uygulaması gerektiğini söylüyor

- AFP News: #UPDATE Turkey's president announced the start of the attack on twitter, and soon after jets and artillery hit Kurdish border positions, sending thousands of civilians fleeing their homes – move follows by ground troops moving in

TR: Türkiye cumhurbaşkanı saldırının başladığını twitter'da duyurdu ve hemen jetler ve topçular Kürt sınır mevzilerini vurarak binlerce sivil kendi evlerinden kaçmaya zorladı – harekât kara birliklerinin harekete geçmesiyle devam etti.

Yapılan tüm paylaşımlar incelendiğinde yabancı hesaplarında toplamda 306 kez Kürt ifadesine yer verilirken Türk hesaplarında ise 55 kez bahsedilmiştir. Özer tarafından yapılan Herman ve Comsky'nin propaganda modelini betimlediği ve propaganda da izlenecek yolların maddeler halinde sıralandığı bir çalışmada “İyi bir propagandanın ilk koşulu belli başlı olguları bıkmadan tekrar etmektir. Tekrarlamak sureti ile kararsız olan veya konuyla ilgili fazla bilgisi olmayan kişiler çok rahat bir şekilde manipüle edilebilir” demiştir (Özer, 2019). Yine aynı şekilde Hitler'in propaganda bakanı olarak bilinen Joseph Goebbels “*Herhangi bir şeyin gerçek ya da yalan olduğunu sadece propagandayı yapan kişi belirler. Herhangi bir topluluğu bir şeye inandırmak isterseniz, büyük yalanlar söyleyin ve onu sürekli tekrarlayın, en sonunda insanlar buna inanmaya başlayacaktır*” sözleriyle sürekli tekrar eden ifadelerin ne derece önemli olduğunu vurgulamıştır (W.Doob, 1950). Aynı zamanda da hedef kitle üzerinde ne derece etkili olduğunun da altı çizilmiştir. Bu doğrultuda paylaşılan tweetler içerisinde sürekli tekrar edilen ve operasyonun hedefleriyle örtüşmeyen ifadelerin kullanılması, okuyucunun zihninde olumsuz bir algı uyanmasına ya da gerçek olmayan düşünceler uyandırarak yanlış yönlendirilmesine neden olabileceği söylenebilir.

Toplumu ilgilendiren önemli konularda protestolardan hemen önce twitter ve bloglarda özgürlük, demokrasi ve devrim kavramlarının sıklıkla öne çıktığı bilinmektedir. Yapılan bir araştırmada Mısır'da Hüsnü Mübarek'in istifasından bir hafta önce ülkede siyasi değişimle ilgili paylaşılan tweet sayının 2300'den 230.000'e çıktığı görülmüştür. Ayrıca ülke dışından atılan tweet sayısı da 225.000 olarak belirlenmiştir (Howard, Dufy, Hussain, Mari, & Mazaid, 2011).

Barış Pınarı Harekatı süresi boyunca pek çok ülke harekata karşı çıkmış hatta Türkiye'ye karşı pek çok yaptırım kararı uygulanmıştır. Harekat süresi boyunca da harekata destek vermeyen hem siyasiler hem haber kanalları hem de pek çok kullanıcıya ait hesaplardan, karşı söylem içeren, bazen de manipülatif haberler yayılmıştır. Paylaşılan algı oluşturu

içeriklere bakıldığında bu içeriklerin %60'ı yabancı hesaplardan, %40'ı Türk hesaplarından paylaşılmıştır. Paylaşılan bu içeriklerin çoğunda da Türkiye hakkında olumsuz etki yaratacak ve hareketin amacına gölge düşürecek içerikler oluşturulduğu gözlemlenmiştir

Operasyondan bahsederken Türk hesaplarının hepsinde operasyonun ismi “Barış Pınarı” ya da sadece “operasyon” veya “harekat” olarak verilmiştir. Yabancı hesaplarda bunların yerine kullanılan ifadelerin okuyucu açısından olumsuz algı uyandırabileceği söylenebilir. Yabancı hesapların kullandıkları ifadeler “atacak=saldırı”, “invasion=istila”, “incursion=istila”, “war=savaş”, “offensive=saldırı”, “assault=saldırı”, “all-out war=topyekün savaş” şeklinde olup bu ifadelerinin operasyonun amacını çarpıtacak nitelikte güçlü ifadeler olduğu düşünülmektedir. Harekat süreci boyunca harekatla ilgili kullanılan ifadelerin doğru seçilmeyişi üzerine Recep Tayyip Erdoğan da kendi twitter hesabından bir içerik paylaşmış olup Hürriyet Gazetesi hesabı bu paylaşımı şu sözlerle vermiştir: *“Cumhurbaşkanı Erdoğan: 'İşgal' dersiniz kapıları açar 3 milyon 600 bin mülteciyi göndeririz.”* Aynı paylaşım The Independent hesabında ise şu şekilde yer bulmuştur : *Erdogan threatens to flood Europe with 3.6 million refugees if EU calls Turkish operation in Syria an 'invasion'.* Her iki ifade de Erdoğan’ın yani Türk hükümetinin işgal kelimesini asla kabul etmediği açıkça belirtilmiştir. Fakat The Independent hesabından yapılan paylaşımlar incelendiğinde “invasion” kelimesini daha sonra 8 kez kullandığını, bunun yanı sıra yine aynı anlama gelecek “offensive” ve “attack” kelimelerini kullandığını gözlemlenmiştir (Bkz. Tablo IV). Diğer yabancı gazetelerde de işgal, saldırı ve savaş anlamını taşıyan ifadelere yer verilmiş olup Barış Pınarı ifadesine ya da operasyon/harekat ifadelerini karşılayacak ifadeleri kullanmaktan imtina ettikleri belirlenmiştir. Sputnik ve Al Jazeera hesabından yapılan birer paylaşımda ise Barış Pınarı ifadesine yer verildiği gözlemlenmiştir.

- Sputnik: Live Updates: Turkey's offensive Peace Spring in northeastern Syria begins

TR: Türkiye'nin Suriye'ye yönelik Barış Pınarı saldırısı başlıyor

- Al Jazeera: BREAKING: Kurdish-led Syrian Democratic Forces reporting widespread airstrikes and "huge panic". President Erdogan says "Operation Peace Spring" aims to eliminate "terror corridor" along **Turkey's** southern border.

TR: Kürt önderliğindeki Suriye Demokratik Güçleri yaygın hava saldırıları nedeniyle büyük panik olduğunu söylüyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Barış Pınarı operasyonun amacının Türkiye sınırındaki terör koridorunu yok etmek olduğunu söylüyor.

Sputnik'in yaptığı paylaşımında Barış Pınarı ifadesine yer verilirken aynı zamanda saldırı ifadesini de birlikte kullandığı görülmüştür. Al Jazeera'nın haberinde ise Erdoğan'ın Barış Pınarı Harekatı'nın başladığına ve terör koridorunu yok etme amacını taşıdığına yönelik söylemini direk olarak alıntılacağı için yer verdiği görülmüştür.

BBC tarafından paylaşılan bir haberde harekate destek veren, destek vermeyen ve çekimser durumda olan ülkelerin harita üzerinde gösterimine yer verilmiş ve bu harita da Avrupa ülkelerinin tamamının harekate destek vermediği, İspanya'nın ise çekimser kaldığı belirtilmiştir (BBC, 2019). Harekate destek vermeyen ülkeler bu görüşleri doğrultusunda Türkiye'ye yönelik bazı yaptırım kararları almış ve hem yabancı hem de Türk hesaplarında bu yaptırımlara yer verilmiştir. Yaptırımın unsurlarının ise başka ekonomik ve askeri olmak üzere diplomatik kısıtlamalara kadar giden farklı türevleri olduğu görülmektedir. Cumhuriyet ve Sözcü hesaplarından yapılan paylaşımlarda "*Fransa, Türkiye'ye silah ihracını askıya aldı*", ve "*SON DAKİKA | Trump'tan bir Türkiye açıklaması daha: Eğer böyle bir şey yaşanırsa ekonomisini silerim*" şeklinde yer verilmiştir.

Tehdit (e) kategorisinde yer alan haberlerin büyük çoğunluğu hem yabancı hesapların paylaşımında hem de Türk gazetelerinin paylaşımlarında benzeşirken Sabah Gazetesi hesabında yer alan paylaşımlar diğerlerine göre farklılaşmaktadır. Bu gazetede tehdit kategorisinde kodlanan bir içeriği örnek olarak verecek olursak;

Başkan Erdoğan: Olursa olur, olmazsa 120 saatin sonunda kaldığımız yerden devam eder, teröristlerin başını ezmeyi sürdürürüz.

Diğer hesaplarda tehdit kodlamasıyla paylaşılan tweetlerin içerikleri genellikle Türkiye'ye yönelik yaptırımlara dayanırken Sabah Gazetesi hesabında yapılan paylaşımlarda bu tür içeriklere hiç yer verilmemiştir. Bu gazetede tehdit içeriğiyle kodlanan tweetlerin Türk hükümeti tarafından söylenen sözler ya da haber içerik biçimi şeklinde oluşturulduğu gözlemlenmiştir. Habercilikte en temel prensip okuyucuyu yalın biçimi ile doğru olarak bilgilendirmek, haberdar etmek olduğuna göre her iki tür gazete hesaplarının bir diğerinde yer alan haber içeriklerini görmezlikten gelmesinin doğru olmadığı düşünülmektedir.

Harekatın yapıldığı süre boyunca toplamda 2289 adet tweet paylaşılmıştır. Paylaşılan her tweette verilen ifadeler önceden hazırlanan kategoriler temelinde bir nevi haber dilinin de kodlanış şeklidir. Paylaşımlara genel olarak bakıldığında twitter'da karakter sınırlaması olması dolayısıyla verilen içeriklerin söylenmek istenilen hususları kısa kelimelerle, net ve anlaşılabilir bir biçimde açıklaması çok önemlidir. Bu doğrultuda paylaşım yapılırken 5N1K haberciliğinin uygulanması okuyucu açısından maksimum yarar sağlayacaktır. Paylaşımlar incelendiğinde hesapların hepsinde bu kurala uymayan pek çok içerik bulunmaktadır. Ancak bu durumun twitter'daki karakter kısıtlamasından da kaynaklanıyor olması olasıdır. Bunun yanı sıra haberle birlikte hesapların kendi internet sitelerine yönlendiren linki de verildiğinden okuyucu kendi internet sitelerine çekmek için kısır, ancak merak uyandırıcı ifadeler kullanmış olmaları da muhtemeldir.

6. Sonuç

Bu çalışma Barış Pınarı Harekâtı'nın başladığı 9 Ekim tarihi ile 31 Ekim tarihi arasında geçen süre içerisinde seçilen twitter hesaplarından paylaşılan tweetler analiz edilerek oluşturulmuştur. Çalışmada temel olarak haber kuruluşlarının twitter hesaplarında paylaşım yaparken algı oluşturuıcı içerik paylaşıp paylaşmadıkları araştırılmış ve elde edilen veriler tez kapsamında sunulmuştur. Ayrıca Türkiye'yi doğrudan ilgilendiren bir konuda hem Türk basınının hem de yabancı basının olaya yaklaşımları karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Haber içerikleri 5N1K haberciliği kapsamında incelenmiş, ortaya çıkan farklılıklar ele alınmıştır.

Türkiye, Suriye iç savaşı boyunca başta göçmen ve terör sorunları olmak üzere pek çok problemle karşı karşıya kalmıştır. Hem terör hem de göç adli bilimlerin üzerinde durduğu en önemli konulardan birisi olup, terör ve göç (zorunlu) öncesinde ve sonrasında oluşacak travmalar sonraki kuşakları önemli düzeyde etkileyecektir. Aynı zamanda psikolojik etkilerinin de yanı sıra, kültürel, sosyolojik, ekonomik pek çok etki de bırakacak olup, bu etkiler “travma aktarımı” ile birlikte sonraki kuşaklara benzer sıkıntılarla birlikte iletilecektir (Öztürk & Derin, 2020). Bu sebeple mücadele edilmesi ve önlem alınması ve üzerinde durulması gereken en önemli konulardan birisidir.

Barış pınarı harekâtı 9-23 Ekim 2019 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Harekât aslında Türkiye'nin sınır güvenliği koruma yönündeki çalışmalarından Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Operasyonlarının hemen ardından gerçekleşmiştir. Tüm bu operasyonların amacı ise Türkiye'nin yıllarca çatıştığı ve uğruna pek çok asker-sivil vatandaşı kaybettiği terör örgütlerinin sınır bölgesinde yuva yapmasını ve bu bölgelerden ülkeye gelecek her türlü yıkıcı faaliyeti önlemek olduğu hem Cumhurbaşkanlığı hem de Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yapılan açıklamalarla vurgulanmıştır. Aynı zamanda farklı dilde bildiriler yayınlanarak operasyonun amacı ve hedefleri konusunda oluşturulan manipülatif haberlerin bertaraf edilmesi

amaçlanmıştır.⁸ Bu çalışmanın bulguları da göz önünde bulundurulduğundan hem ulusal hem de uluslararası basında manipülatif haber içeriklerinin yer aldığı gözlemlenmiştir.

Terör Türkiye için çok eski yıllardan beri Türkiye'nin en önemli problemi haline gelmiştir. 1985 yılından bu yana DHKP-C, DAESH, PKK gibi pek çok terör örgütünün kanlı saldırılarına hedef olmuştur (Alptekin, 2019). Özellikle sınır bölgelerinden ülke içlerine kadar giren sadece askeri anlamda değil, yasa dışı pek çok eylemin yapılması Türkiye'yi sınır güvenliği konusunda yeni çalışmalar yapma arayışına itmiştir.

Suriye'de yıllardır süre gelen karışıklıktan en çok etkilenen ülkelerden birinin Türkiye olduğu bilinmektedir. Arap baharı ile birlikte bölgede alevlenen iç savaş, DAESH'in ülke sınırında çatışmaya devam etmesi, Türkiye'nin Yabancı Terörist Savaşçılar için bağlantı yolu olarak görülmesi, Türkiye'nin sınır güvenliği politikalarına acil olarak ön plana almaya itmiş, bu doğrultuda da "sıfır tolerans" stratejisi izleyerek güvenlik önceliklerini ilk sıralara yerleştirmiştir (Yeşiltaş, 2015). Suriye sınır bölgesine yönelik başlatılan hareketler da (Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı) bu önceliğin bir sonucu olucu gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen hareketlerin hem ulusal hem de uluslararası basında geniş yer bulduğu araştırmanın sonuçlarında ortaya çıkan bulgulardan bir tanesidir.

Yazılı basından ziyade haberlerin dijital ortamlarda ve sosyal medyada hızla yayıldığı günümüzde hareketla ilgili paylaşımların twitter üzerinden yoğun bir şekilde yapıldığı ve twitter haberciliği sağlandığı gözlemlenmiştir. Önceden sadece eğlence aracı olarak kullanılan sosyal medya günümüzde haber kanalı, iletişim aracı, eğlence ağı gibi pek çok amaç için kullanılmaktadır. Sosyal medyanın giderek herkesin cebine girmesi, kolay kullanılabilir olması da hem siyasi parti liderlerini hem de topluma ulaşmak isteyen herkesin dikkatini çekmiştir. Siyasi parti liderleri bu mecralar üzerinden seçim öncelerinde politikalarını ve stratejilerini

⁸ Twitter, Recep Tayyip Erdoğan, 2019 <https://twitter.com/RTErdogan/status/1184461490784485376>

propaganda haline getirerek geniş kitlelere ulaşabilmektedir (Budak, 2018). Bu faydadan yola çıkarak haber kuruluşlarının da geniş kitlelere ulaşabilmek adına sosyal medyayı aktif kullandığı görülmektedir. Sosyal medyanın Arap Baharı, Gezi Eylemleri gibi büyük olaylardaki etkisinden sonra geniş kitlelere, hızlı bir şekilde ulaşmak isteyen her hareketin twitter'dan yararlanmak istemesi normal görülmektedir. Paylaşılan tweet adetleri de bu durumu doğrular niteliktedir.

Ülkelerin liderlik şapkasını takarak diğer devletler üzerinde ulaşmak istedikleri hedeflere ulaşma yolunda silahların sustuğu adeta bir soğuk savaş yürütüldüğü, ikna, propaganda, algı yönetimin etkin bir biçimde kullanıldığı günümüzde güç kavramı ortaya çıkmaktadır. Devletlerin stratejik öneme sahip olduğunu düşündükleri bilgiyi hedef kitleye ulaştırmak için kullandıkları medya yumuşak güç unsurları içerisinde, bu unsurların yeterli olmadığı durumlarda kullandığı silahlı, askeri müdahale de sert güç kavramları olarak nitelendirilmektedir. Bu ikisi arasındaki dengeyi kurarak akıllı güç dengesini oluşturmak yine devletlerin elindedir (Ölçekçi, 2018). Bu dengenin sağlanamadığı ikna olmayan, algısı kontrol dışında olan hedef, ilerleyen zamanlarda çeşitli yollarla harekete geçebilecektir (Tunç & Atılğan, 2017). Bu çalışmanın bulguları dikkate alındığında kodlama için kullanılan ve tehdit, kaygı vermek, algı yönetmek, kışkırtmak, küçük düşürmek kodlu ifadelerin, harekâtı destekleyen ve desteklemeyen ülkeler de göz önünde bulundurulduğunda aslında yumuşak güç aracı olarak kullanılarak hedefe ulaşmak için araç olarak kullanıldığı düşünülmektedir.

Devletler ve siyasiler tarafından dile getirilen ifadelerin, kamuoyu üzerinde yarattığı algı haber kuruluşlarının haberi dile getiriş biçimlerine bağlı olarak değişmekle birlikte burada haber dilinin ve 5N1K haberciliğinin önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. Özellikle sosyal medyanın adeta bir silah olarak kullanıldığı günümüzde bilginin topluma doğru aktarılması, manipülasyona yer vermeden gerçek bilginin sunulması, başta habercilerin bağlı bulundukları haber kuruluşlarının sahip oldukları misyon ve vizyon içerisinde yer alması son derece önemli

olacaktır. Elde edilen bulgulara göz önünde bulundurulduğunda haber kuruluşlarının twitter haberciliğinde geleneksel medyada üzerine önemle durulan 5N1K haberciliğinin önemi olmadığı, temel amacın ise merak uyandırmak ve kullanıcıları kendi kanallarına çekerek, asıl haber metninde bu prensibin uygulandığı söylenebilmektedir.

Gelecek dönemlerde dijital platformlarda haber organlarının algı yönetimi çalışmalarının inceleneceği araştırmalarda, birden fazla vaka üzerine çalışılması, araştırma yaparken sadece sözlü metinler değil aynı zamanda görsel ve işitsel paylaşımların da araştırmaya dahil edilerek bir bütün haline incelenmesi haber organlarının davranış ve eğilimleri hakkında daha sağlıklı verilerek sağlayacaktır.

Kaynakça

Ağırakça, P. (2016). *Türkiye Suriye İlişkileri*.

[https://ahmetagirakca.com.tr/uploads/default/articles/1-](https://ahmetagirakca.com.tr/uploads/default/articles/1-TURKIYE_SURIYE_ILISKILERI_+.pdf)

[TURKIYE_SURIYE_ILISKILERI_+.pdf](https://ahmetagirakca.com.tr/uploads/default/articles/1-TURKIYE_SURIYE_ILISKILERI_+.pdf) adresinden alındı

Ajansı, A. (2019, 10 17). <https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/baris-pinari-harekati-aleyhine-yasakli-ve-kimyasal-silahlar-yalani/0> adresinden alındı

Alptekin, H. (2019). PKK Terörünün Analizi. *Türkiye Terör Oranları Ver Ttabanı* .

Altundeğer, Y. D., & Yılmaz, M. E. (2016). İç Savaştan Bölgesel İstikrarsızlığa: Suriye Krizinin Türkiye'ye Faturası. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 289-301.

Aydıntaşbaş, A. (2011, Kasım 7). *Milliyet*. Albay Asaad Beşar Esad'a Karşı: <https://www.milliyet.com.tr/yazarlar/asli-aydintasbas/albay-asaad-besar-esad-a-karsi-1460090> adresinden alındı

Ayvaz, C. A. (2015). *2015'te Türkiye*. İstanbul: Seta, Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.

B.Miles, M., & Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. SAGE, Publications Inc.

Babaoğlu, A. R. (2013). *Gezi Parkı Olayları Twitter Analiz Raporu*.

BBC. (2019, 10 12). *BBC News*. Barış Pınarı Harekâtı: Dünyadan tepkiler: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-49991916> adresinden alındı

Bektaş, A. (1996). *Kamuoyu İletişim ve Demokrasi*. İstanbul: Bağlam Yayınları.

- Bezmenov, Y. (1984). Soviet (and CCP) Subversion of the Free World Press, 1984 Complete Interview - Yuri Bezmenov.
- Bhardwaj, M. (2012). Develeopment of Conflict in Arab Spring Libya and Syria: From Revoluiton to Civİl War. *The Washington University International Review*, 76-97.
- Budak, E. (2018). Sosyal Medyada Propaganda Süreçleri 2017 Referandum Örneği. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 39-55.
- Canyurt, D. (2018). Kazananı Olmayan Savaş "Suriye İç Savaşı". Neden Bitmedi, Barış Nasıl Gelebilir? *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 1113-1120.
- Canyurt, D. (2018). Kazananı Olmayan Savaş "Suriye İç Savaşı": Neden Bitmedi Barış Nasıl Gelebilir? . *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 1113-1120.
- Carmen Rijnoveanu, S. D. (2013). The Impact of The Syria Crisis on The Global and Regional Political Dynamics. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 55-77.
- Cohen, E. (2016). From Arab Spring to Economic Winter –Examination of the relationship between politics and economics as evident in the Syrian civil war durin 2011-2015. *Journal of International Studies*, 9-26.
- Demir, S., & Rijnoveanu, C. (2013). The Impact of Syria Crisis on The Global and Regional Dynamics. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 55-77.
- Demir, Y. (2012). *The Journal of Academic Social Sciences Studies*, 158.
- Duran, H. (2011). Adana Protokolü Sonrası Türkiye-Suriye İlişkileri. *Ortadoğu Yıllığı*, 504-518.
- DWNNews. (2019, 10 10). DWNNews. <https://www.dw.com/tr/trump-kurallara-uygun-oynamazsa-t%C3%BCrk-ekonomisini-vururuz/a-50781429> adresinden alındı

- Ersin, O. L. (2004). *Propaganda Olgusu ve Algı Yönetimi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Güler, M. Ç. (2019, 10 11). *Anadolu Ajansı*. Barış Pınarı Harekatı ve Rusya'nın Tavrı: <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/baris-pinari-harekati-ve-rusya-nin-tavri/1610174> adresinden alındı
- halktv.com*. (2019, 10 9). <https://halktv.com.tr/gundem/baris-pinari-harekati-basladi-406524h> adresinden alındı
- Howard, P. N., Duffy, A., Freelon, D., Hussain, M., Mari, W., & Mazaid, M. (2011). Opening Closed Regimes, What Was the Role of Social Media During the Arap Spring? *Protection on Information Technology & Political Islam*.
- Howard, P. N., Dufy, A., Hussain, M., Mari, W., & Mazaid, M. (2011). Opening Closed Regimes. What Was the Role of Social Media During Arab Spring? *Project on Information Technology & Political Islam*.
- Jowett, G. S., & O'Donnell, V. (2012). *Propaganda and Persuasion*. United States of America : SAGE.
- Kale, D. (2021, Mart 20). *Independent*. Independent Türkçe: <https://www.indyturk.com/node/332831/20-mart-yananlarla-ba%C5%9Flayan-operasyon-abdnin-irak-i%C5%9Fgali> adresinden alındı
- Karaağaç, Y. (2019). Diplomasi Olgusu Çerçevesinde Propaganda ve Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinin Etkileşimi ve Farklılıkları. *Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 690-705.

- Kemp, S. (2020, 06 30). *We Are Social Digital*. Digital 2020 Global Digital Overview: [https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-](https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media) media adresinden alındı
- Kılıç, H. (2020). ABD'nin Kuzey Suriye Politikası. *Ahi Evran Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-9.
- Kışlalı, A. T. (1987). *Siyaset Bilim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Yayınları No:9.
- Koyunca, A. A. (2017). Hafız Esed Döneminde Milliyetçilik ve Ulus İnşa Çabalar. *İçtimaiyat*.
- Kurt, V. (2019, 10 10). *SETA* . <https://www.setav.org/5-soru-baris-pinari-harekati/> adresinden alındı
- Kwak, H., Lee, C., Park, H., & Moon, S. (2010). What is Twitter, a Social Network or a News Media? 591-600.
- Larsson, A. O., & Moe, H. (2011). Studying political microblogging: Twitter Users in the 2010 Swedish Election Campaign. *New Media & Soicety*, 729-747.
- Newman, N., Fletcher, R., Schulz, A., Andı, S., & Nielsen, R. K. (2020). *Reuters Institute fot the Study of Journalism*. Reuters Institute Digital Nes Report 2020: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf adresinden alındı
- ntv.com. (2016, Ağustos 25). <https://www.ntv.com.tr/turkiye/cerablusa-firat-kalkani-harekati,0z11J-HAjEOWPVH2cn-5TQ> adresinden alındı
- Oktay, A. (1995). *Medya ve Hedonizm*. Yön Yayınları.

- Orhan, O. (2016, 10 21). *Ortadoğu Araştırmaları Merkezi*. Fırat Kalkanı; Hedefler, Fırsatlar ve Riskler: <https://www.orsam.org.tr/tr/firat-kalkani-hedefler-firsatlar-ve-riskler/> adresinden alındı
- Ölçekçi, H. (2018). 15 Temmuz Öncesi Fetö Medyasında Psikolojik Savaş Gazeteciliği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 427-455.
- Özdemir, Ç. (2013). Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim mi, Bölgesel ve Küresel Güçler mi? *Bilgi*, 81-102.
- Özer, N. P. (2019). Propagandada Yöntemler, Araçlar ve Bir Propaganda Modeli Olarak Herman Chomsky Propaganda Modeli . *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 15-30.
- Öztürk, E., & Derin, G. (2020). Kuşaklararası Travma Geçiş ve Kuşaklararası Travma Aktarımı. 552-559.
- R.Polk, W. (2013, Aralık 10). *The Atlantic*. Understanding Syria: From Pre-Civil War to Post-Assad: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2013/12/understanding-syria-from-pre-civil-war-to-post-assad/281989/> adresinden alındı
- setav.org. (2018, Ocak 24). <https://www.setav.org/zeytin-dali-operasyonel-iletisim-stratejisi/> adresinden alındı
- Sputnik News. (2018, Ocak 27). <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201801271031990486-btk-zeytin-dali-anlik-takip-islem/> adresinden alındı
- Tarhan, N. (2002). *Psikoloji Savaş, Gri Propaganda*. Timaş .
- Topal, C. (2015). Suriye İç Savaşı ve Uluslararası Düzen. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi* , 117-122.

TRTHaber. (2019, Ekim 10). *TRT Haber*. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/harekatin-adi-neden-baris-pinari-435144.html> adresinden alındı

Tunç, A., & Atılgan, A. (2017). Algı Üzerine Kurulu Yönetmel Bir Anlayış: Algının Yönetimi. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences and Studies*, 228-238.

Turan, P., & Tömer, P. (2017, 2 26). Suriye Tarihi. (D. A. Kireççi, Röportaj Yapan)

Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı. (2016, Ağustos 24). Terörle Mücadele, Fırat Kalkanı Harekatı: <https://www.kkk.tsk.tr/firat-kalkani.aspx> adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı Genel Kurmay Başkanlığı . (2018, Ocak 15). <https://www.tsk.tr/Home/Detay/536> adresinden alındı

Türkten, F., & Ekiz, A. (2019, 10 9). *Anadolu Ajansı* . <https://www.aa.com.tr/tr/baris-pinari-harekati/adim-adim-baris-pinarina-giden-surec/1607699> adresinden alındı

Tzu, S. (2008). *Savaş Sanatı*. Kastaş Yayınevi.

W.Doob, L. (1950). Goebbels'in Propaganda İlkeleri. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*.

ww.ntv.com. (tarih yok). <https://www.ntv.com.tr/turkiye/cerablusa-firat-kalkani-harekati,0z11J-HAjEOWPVH2cn-5TQ> adresinden alındı

Yeltin, H. (2008). Türkiye'nin Suriye Krizine Karşı Güvenlik Arayışlarına Bir Örnek: Fırat Kalkanı Harekatı. *International Academic Journal*, 200-214.

Yeşiltaş, M. (2015). *İç Savaşa Komşu Olmak Türkiyenin Suriye Sınır Güvenliği Stratejisi*. İstanbul: Turkuvaz Matbaacılık Yayıncılık.

Zinderen, İ., & Yurdigul, Y. (2012). Yeni Medyada Haber Dili (Ayşe Paşalı Olayı Üzerinden Geleneksel Medya ve İnternet Haberciliği Karşılaştırması). *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*.

8.Özgeçmiş

Adı Soyadı: Gamze DEMİRKAN

Doğum Tarihi:

E-posta:@yahoo.com.tr

Telefon Numarası:

Eğitim Bilgileri

Bahçeşehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (İngilizce), Eylül 2013- Haziran 2018

Eskişehir Anadolu Üniversitesi Adalet, Devam ediyor

İş Deneyimi

Bahçeşehir Üniversitesi Siyaset Okulu, 2017

Panasonic Eco Solutions Turkey, İnsan Kaynakları Stajyeri (Uzun Dönem) 2018

Lc Waikiki Mağazacılık, Ticari Ürün Sorumlusu Şubat 2020, Devam Ediyor

